

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра журналістики та нових медіа

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

“ 01 ” 09 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

напрямок підготовки 6.030301 «Журналістика»

галузь знань 0303 Журналістика та інформація

Гуманітарний інститут

2015–2016 рік

Робоча програма «Історія української журналістики» для студентів за напрямом підготовки 6.030301 «Журналістика, галузі знань 0303 «Журналістика та інформація». – 2015, 46 с.

Укладачі: **Салата Оксана Олексіївна**, доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка; **Росінська О.А.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри журналістики та нових медіа

Протокол від “ 27 ” серпня 2015 року № 1

Завідувач кафедри журналістики та нових медіа (Ю.В. Нестерук)

“ _____ ” _____ 20__ року

Структура програми типова

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Гуманітарного інституту з навчальної роботи

 (О.В. Єременко)

© КУГ, 2015
© Салата О.О., 2014
© Росінська О.А., 2015

ЗМІСТ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
III. ПРОГРАМА	8
IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ».....	13
V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	15
VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	38
VII. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА.....	41
VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	43
IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	45
X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ	46
XI. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ	47
XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА	48

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Історія української журналістики» (далі – Програма) є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою журналістики та нових медіа Гуманітарного інституту на основі ОПП відповідно до затвердженого навчального плану.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра» (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.)

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання в Київського університету імені Бориса Грінченка відповідно до вимог ОКХ, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни.

Програма визначає перелік, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів, необхідне навчально-методичне забезпечення.

Мета – дати студентам загальне уявлення про обставини заснування та функціонування періодичних видань в на українських землях, забезпечити засвоєння ними основних етапів генези преси та її типологічних ознак, а також допомогти їм у систематизації історичних знань про основні тенденції розвитку журналістики в Україні.

Завдання:

1. вивчення основних етапів розвитку української журналістики, репертуаром, видовими особливостями української преси;
2. визначення ступеня впливу українських періодичних видань на суспільно-політичне життя країни за доби Нового і Новітнього часу;
3. формування системи понятійного апарату;
4. виявлення спільного і відмінного в розвитку української преси і журналістики у порівнянні з іншими європейськими країнами;
5. знайомство з наявною джерельною та історіографічною базою для вивчення особливостей розвитку української журналістики;

Навчальні результати / досягнення:

1. застосовувати знання для формування загальної картини уявлень про основні тенденції розвитку української журналістики;
2. здійснювати відбір необхідної інформації з наявних джерел та літератури;
3. вміти проводити наукову історичну експертизу відібраної інформації.
4. критично аналізувати різноманітну інформацію з Інтернет-джерел.
5. самостійно мислити і формувати власні уявлення про той чи інший період в історії української преси і журналістики.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 180 год., із них 28 год. – лекції, 28 год. – семінарські заняття, 80 год. – самостійна робота, 8 год. – модульні контрольні роботи, семестровий контроль (ПМК – 5 семестр, іспит – 36 год. 6 семестр).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: основні періоди розвитку української журналістики, визначні друковані ЗМІ, постаті.

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>5 кредитів</i></p> <p>Змістові модулі: <i>4 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>180 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>2 години</i></p>	<p>Шифр та назва напрямку 6.030301 «Журналістика»</p> <p>Галузь знань: <i>0303 Журналістика та інформаційна діяльність</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>«бакалавр»</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 3</p> <p>Семестр: 5,6</p> <p>Аудиторні заняття: <i>56 годин, з них:</i></p> <p>Лекції (теоретична підготовка): <i>28 годин</i></p> <p>Семінарські заняття: <i>28 годин</i></p> <p>Модульні контрольні роботи: <i>8 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>80 годин</i></p> <p>Вид контролю: <i>ПМК, іспит – 36 год</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

III курс, I-й семестр

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							іспит
		Р	А	Л	СЗ	ПЗ	МК	СР	
Змістовий модуль I.									
Становлення та розвиток української журналістики у першій половині XIX ст.									
1.	Методологічні проблеми історії української журналістики. Початковий етап виникнення журналістики в Україні.	7	2	2				5	
2.	Харківська журналістика 1810 – 1820-х років.	9	4	2	2			5	
3.	Українська альманахова журналістика 1830 – 1840-х років	18	6	2	4/2		2	10	
	Разом	34	12	6	6		2	20	
Змістовий модуль II.									
Особливості розвитку української журналістики у другій половині XIX ст.									
4.	Українська журналістика в Росії в добу “великих реформ”	9	4	2	2			5	
5.	Особливості розвитку української журналістики в Австро-Угорщині у другій половині XIX ст.	9	4	2	2			5	
6.	Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях.	9	4	2	2			5	
7.	Репресивні заходи російського уряду проти українського слова.	11	4	2	2		2	5	
	Разом	38	16	8	8		2	20	
	Разом за навчальним планом	72	28	14	14		4	40	

III курс, II семестр

Змістовий модуль III.									
Основні тенденції розвитку української журналістики у першій половині XX ст.									
1.	Українська періодика на початку XX ст.	9	4	2	2	-	-	5	
2.	Українська журналістика доби Першої світової війни та визвольних змагань	9	4	2	2		-	5	
3.	Українські наукові періодичні видання в УРСР та за кордоном.	16	4	2	2		2	10	
	Разом	34	12	6	6		2	20	
Змістовий модуль IV.									
Українська журналістика у другій половині XX ст.									
4.	Українська періодика у міжвоєнному часі	9	4	2	2	-	-	5	
5.	Суспільно-політична періодика української діаспори	9	4	2	2		-	5	
6.	Український самвидав: типологія та тематика.	9	4	2	2		-	5	
7.	Сучасна українська журналістика: загальна характеристика	11	4	2	2		2	5	
	Разом	38	16	8	8		2	20	
	Разом за навчальним планом	72	28	14	14		4	40	
	Разом за навчальним планом курсу	180	56	28	28		8	80	36

III. ПРОГРАМА
(I семестр)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В
ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

Лекція 1. Методологічні проблеми історії української журналістики. Початковий етап виникнення журналістики в Україні (2 год.)

1. Передумови виникнення та національні джерела української журналістики
2. Проблема періодизації історії української журналістики. Наявні концепції. Суперечність інтересів академічної і навчальної науки.
3. Методологічні проблеми історії журналістики й необхідність поліфункціонального підходу до її вивчення. Обсяг предмета історії журналістики
4. Перші періодичні видання. «Gazett de Leopol» – перша тижнева газета в Україні. Періодичні видання французькою, німецькою й польською мовами у Львові, їх зміст, орієнтація, видавці.

Лекція 2. Харківська журналістика 1810 – 1820-х років. (2 год.)

1. «Харьковский еженедельник» та його характеристика. Культурне середовище в Харкові та умови, що склалися тут для розвитку журналістики.
2. «Харьковский демокрит». Василь Маслович як видавець сатиричного журналу. Програма журналу.
3. «Украинский вестник». Загальна характеристика. Рубрики журналу. Наукові матеріали часопису. Концепція «мальовничої прози» як естетична програма журналу. «Харьковские записки». Театральна критика в журналі.
4. Федір Пільгер як видавець першого в підросійській Україні галузевого журналу. Характер “Украинского домовода” та причини його закриття.
5. Андрій Вербицький як видавець “Харьковских известий”. Структура газети, авторські матеріали. Ініціативи харківських журналістів у справі видання нового журналу.
6. “Украинский журнал”. Релігійно-містичні матеріали. Природничі науки. Праці з естетики та літературна критика О. Склабовського. Художня література в часописі.

Лекція 3. Українська альманахова журналістика 1830 – 1840-х років (2 год.)

1. Харківська школа романтиків і початки її видавничої діяльності. Формування Харківської школи романтиків. Ізмаїл Срезневський та його гурток. Естетична програма харківських романтиків. «Украинский альманах» як утілення цієї програми: засади, автори, твори.
2. Загальна характеристика альманаху «Утренняя звезда» та її значення.
3. “Руська трійця” та її альманах “Русалка Дністровая”, основні засади упорядкування та її значення.

4. Альманах Є. Гребінки “Ластівка” – загальна характеристика. Значення альманаху.

5. Харківські альманахи О. Корсуна “Сніп” та І. Бецького “Молодик”. “Южный русский сборник” А. Метлинського.

6. Альманах “Киевлянин” М. Максимовича. Загальна характеристика альманаху “Киевлянин”. Збірники творів М. Максимовича “Украинец” як завершення його журналістської видавничої програми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Лекція 4. Українська журналістика в Росії в добу “великих реформ” (2 год.)

1. Альманахи “Записки о Южной Руси” і “Хата” Пантелеймона Куліша. Історія та загальна характеристика видання. Зміст першого тому “Записок”, його особливості. Значення альманахів П. Куліша кінця 1850-х років.

2. Журнал “Основа” та його роль в розвитку української літератури. Програма часопису, редактор та керівне ядро “Основи”. Художня література на сторінках журналу. Т. Шевченко і “Основа”.

3. Наукові, публіцистичні та літературно-критичні матеріали “Основи”. Стаття В. Антоновича “Моя сповідь”. Причини припинення видання журналу та значення “Основи” в історії української журналістики

4. Газета Леоніда Глібова “Черниговский листок”. Заснування газети. Особистість Л. Глібова та характер його видання.

Лекція 5.

Лекція 5. Особливості розвитку української журналістики в Австро-Угорщині у другій половині ХІХ ст. (2 год.)

1. Становище українства в Австрії. Революція 1848 р. “Весна народів”. Національно-визвольний рух українців. Головна Руська Рада, її політична та культурно-освітня діяльність. Чинники українського національного відродження в Галичині.

2. Москвофільська журналістика. Москвофільство як панславізм. Періодика москвофілів. Офіційні видання австрійського уряду. Громадсько-політичні газети і журнали. Літературно-наукові часописи. Фахові та спеціалізовані видання. Газета “Слово”.

3. Газета “Зоря Галицька”. Комунікативна, інформаційна та організаційна функції газети. Відновлення видання на москвофільських засадах. Занепад часопису та його причини.

4. Народовська журналістика. Журнали “Вечерниці”, “Мета”, “Нива”, “Русалка”. Газети “Батьківщина” і “Діло”.

5. Історія журналу “Правда”. Редактори, загальна характеристика програми. Участь у видання П. Куліша та його твори в часописі. Причини занепаду. Значення журналу.

6.Заснування журналу «Зоря». Перехід журналу у власність НТШ. Василь Лукич як редактор журналу у період його розквіту. Історія газети «Буковина». О.-Ю. Федькович.

Лекція 6. Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях (2 год.)

1.Журнал «Друг». Еволюція видання: від москвофільства – до народовства, а від народовства – до радикалізму. Прихід до редакції М. Павлика та І. Франка. Журнал у 1877 році. Арешт редакції. Закриття журналу.

2.Ідейно-художній рівень видань «Громадський друг», «Дзвін», «Молот».

3.Заснування журналу «Світ», його характер і напрямок. І. Белей – редактор журналу. Матеріали І. Франка. Стосунки журналу з владою та народовським табором. Конфіскація накладів журналу.

4.Організаційне оформлення радикального руху: утворення 1890 року Україно-руської радикальної партії. Журнал «Народ» як орган організаційного комітету по створенню партії. М. Павлик як редактор журналу. Перший маніфест українського державництва: «Ukraina irridenta» Ю. Бачинського в системі публікацій журналу.

5.Журнал І. Франка «Житє і слово». Заснування журналу та його програма. Залучення до журналу широкого кола авторів: Лесі Українки, А. Кримського, Г. В. Плеханова.

Лекція 7. Репресивні заходи російського уряду проти українського слова.

1.Історичні умови, що передували Валуєвському циркулярові 1863 р. Зміст цього документа та його наслідки для розвитку української журналістики. Історичні передумови Емського указу 1876 року.

2.Еміграційна журналістика. Причини еміграції М. Драгоманова. Пошук місця для вільної української друкарні. Журнал «Громада», його програма.

3.Історія видання газети «Киевский телеграф». Власник газети і його позиція щодо її видання. М. Драгоманов як фактичний редактор газети.

4.Журнал «Киевская старина», історія заснування. Перший редактор Ф. Лебединцев та характер журналу при ньому. О. Лашевич як редактор «Киевская старина». Ф. Кривицький. В. Науменко і розквіт журналу при ньому. Стара кївська Громада і журнал. Боротьба журналу за право публікувати українською мовою художні твори.

5.Українська альманахова журналістика в Росії. Альманахи «Луна» «Степ», «Складка».

6.Вплив журналістики на становлення національної свідомості українства. Публіцистика Б.Грінченка (І.Вартового): «Листи з України Наддніпрянської». Вихід дискусії на політичний щабель: «Ukraina irridenta» Ю. Бачинського та «Самостійна Україна» М. Міхновського.

(II семестр)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В
ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Лекція 1. Основні тенденції розвитку української періодики на початку ХХ ст. (2 год.)

- 1.Періодизація історії історичної преси та журналістики у ХХ ст.
- 2.Історичні журнали.
- 3.Специфіка розвитку історичної періодики в СРСР та у країнах Східної Європи. Славістичні видання. Журнали з історії країн Сходу.

Лекція 2. Українська періодика доби визвольних змагань (2 год.)

- 1.Історичний журнал «Наше Минуле» (1918-1919): програма, структура, зміст.
- 2.Видавнича діяльність П.Зайцева, О.Грушевського, Д.Багалія, Д.Дорошенка, Г.Нарбута, Б.Кістяківського, В.Модзалевського.
- 3.Дослідження з історії України, культури, мистецтва, літератури. «Архів історичний» та «Архів літературний».
- 4.Журнал «Книгар» (1917-1920). Видавнича діяльність В.Королева-Старого, М.Зерова, А.Ніковського, Л.Старицької-Черняхівської.

Лекція 3. Історичні періодичні видання Української Академії наук у 1920-х рр. (2 год.)

- 1.Діяльність Української Академії Наук із заснування та видання історичних періодичних і серійних видань. «Записки Історично-філологічного відділу Української Академії Наук» (1919-1931) як джерело з історії розвитку української історичної науки.
- 2.»Україна. Науковий журнал українознавства» (1924-1930) за редакцією М.Грушевського. Програма, структура, зміст журналу, проблематика публікацій. Збірники «За сто літ. Матеріали з громадського й літературного життя України ХІХ і початків ХХ століття».
- 3.Науковий щорічник «Первісне громадянство та його пережитки на Україні» (1926-1929).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.
УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Лекція 4. Історична періодика радянського періоду (2 год.)

- 1.Основні тенденції розвитку історичної періодики в радянський період. Вплив комуністичної ідеології на програму та зміст історичних видань. Політична цензура. Напрями історичних досліджень на сторінках журналів «Летопись революции», «Питання історії народів СРСР», «Питання нової та новітньої історії».
- 2.Заснування «Українського історичного журналу» (1957). Зміст і спрямування журналу як віддзеркалення розвитку історичної науки в Україні.
- 3.Публікації з історії української культури на сторінках «Пам'яток України» – органу Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (з 1969).

4.Проблеми історії України на сторінках загальносоюзних історичних журналів «Вопросы истории» та «История СССР».

Лекція 5. Історична періодика української діаспори (2 год.)

1.Діяльність української еміграції із заснування періодичних українознавчих журналів в Європі та Америці. Журнал «Україна. Українознавство і українське культурне життя» за редакцією І.Борщака (Париж, 1949-1953). Видавнича діяльність О.Оглоблина, Н.Полонської-Василенко, Є.Бачинського, Б.Крупницького.

2.Серійні видання «The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences» (Нью-Йорк, з 1951), «Наукові записки Українського Вільного Університету» (Мюнхен, з 1957).

3.Українознавчі журналу Канадського інституту українських студій – «Journal of Ukrainian Studies» (з 1976) та Українського наукового інституту Гарвардського університету – «Harvard Ukrainian Studies» (з 1977). Редакційно-видавнича діяльність О.Пріцака та І.Шевченка. Роль історичної періодики української діаспори у розвитку міжнародних наукових зв'язків.

Лекція 6. «Український історик» – науковий журнал історії та українознавства (2 год.)

1.Заснування журналу «Український історик». Програма видання. Журнал як орган Українського історичного товариства. Редакційно-видавнича діяльність Л.Винара. Тематика і проблематика публікацій.

2.Архівні матеріали М.Грушевського, О. Оглоблина, В.Липинського, Д.Дорошенка, А.Жука, О.Кандиби, С.Єфремова, Є.Онацького на сторінках журналу.

3.Документальні публікації «Українського історика» як джерело з громадсько-політичної, культурної та наукової діяльності української еміграції.

Лекція 7. Сучасна українська періодика: загальна характеристика (2 год.)

1.Вплив процесу демократизації суспільства на розширення репертуару української періодичної преси. Нова генерація наукових журналів з проблем української історії, етнології, політології.

2.Реорганізація «Українського історичного журналу». Розширення тематики, проблематики, джерельної бази публікацій.

3.Питання української та всесвітньої історії, джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін, документальні публікації на сторінках журналів «Київська старовина», «Пам'ять століть», «Історичний журнал», «Українська діаспора», «Українські проблеми», «Генеза», «Неопалима купина». Журнали «Критика» та «Український гуманітарний огляд».

4.Регіональні історичні та краєзнавчі часописи. «Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. Історичні науки», «Літопис Червоної Калини» (Львів), «Воля і Батьківщина» (Львів), «Історична пам'ять» (Полтава) та ін. Діяльність Дослідницького центру історії української преси у Києві та Науково-дослідного центру періодики у Львові.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія української журналістики»

I семестр

Разом: 180 год., з них лекційних – 28 год., семінарські заняття – 28 год.,
модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 80 год., семестровий контроль – 36 год.,
підсумковий контроль – іспит.

Тиждень	I		II		III	
Модулі	Змістовий модуль I					
Назва модуля	Становлення та розвиток української журналістики у першій половині XIX ст.					
Кількість балів за модуль	106 балів					
Лекції	1		2		3	
Дати						
Теми лекцій	Методологічні проблеми історії української журналістики. Початковий етап виникнення журналістики в Україні. – 1б.		Харківська журналістика 1810 – 1820-х років. – 1б.		Українська альманахова журналістика 1830 – 1840-х років – 1 б.	
Теми семінарських занять	Історія української преси як предмет наукового вивчення. – 10 + 1б.		Українська альманахова журналістика 30-40-х рр: провідні видання та діячі – 10 + 1б.		Постать М.Костомарова в історії української журналістики – 11 б.	
Самостійна робота	15 балів		15 балів		15 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					
Тиждень	III		IV		V	
Модулі	Змістовий модуль II					
Назва модуля	Особливості розвитку української журналістики у другій половині XIX ст.					
Кількість балів за модуль	133 бали					
Лекції	3		4		6	
Дати						
Теми лекцій	Українська журналістика в Росії в добу “великих реформ” – 1б.		Особливості розвитку української журналістики в Австро-Угорщині у другій половині XIX ст – 1б.		Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях. – 1б.	
Теми семінарських занять	П.Куліш як знакова фігура в українській журналістиці XIX ст. – 10 + 1б.		Москвофільська журналістика: основні видання і постаті – 10 + 1б.		М. Драгоманов як активний учасник українських суспільно-культурних процесів XIX ст. і його визначна роль в історії української журналістики. – 10 + 1б.	
Самостійна робота	15 балів		15 балів		15 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					
Тиждень	VII		VIII		IX	
Модулі	Змістовий модуль III					
Назва модуля	Основні тенденції розвитку української журналістики у першій половині XX ст.					
Кількість балів за	106 балів					

модуль				
Лекції	7			8
Дати				9
Теми лекцій	Українська періодика на початку XX ст.– 1б.		Українська журналістика доби Першої світової війни та визвольних змагань – 1б.	
Теми семінарських занять	Українська журналістика 1900-1917 рр. Журналістська діяльність М.Міхновського, С.Петлюри, СВУ та УСС. – 10 + 1б.		Іншомовна преса 1914-1917 рр. про Україну. Преса 1917 р. – 10 + 1б.	
Самостійна робота	15 балів		15 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			
Модулі	Змістовий модуль IV			
Назва модуля	Українська журналістика у другій половині XX ст.			
Кількість балів за модуль	133 бали			
Лекції	3			4
Дати				5
Теми лекцій	Українська періодика у міжвоєнному часі 1б.		Український самвидав: типологія та тематика.– 1б.	
Теми семінарських занять	Журналістика 1939-1943 рр. Радіо і преса ОУН-УПА та другого періоду еміграції (після 1945 р.). – 10 + 1б.		Журналістика суверенної України. Україномовна преса за кордоном. Сучасна журналістика в Україні.– 10 + 1б.	
Самостійна робота	15 балів		15 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			
Підсумковий контроль - іспит	40 балів			

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В
ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

Семінарське заняття 1. Історія української преси як предмет наукового вивчення.

1. Історія української преси. Її особливості та взаємозв'язок із історико-філологічними та культурологічними дисциплінами.
2. Сучасний стан вивчення історії української журналістики.
3. Національні джерела української журналістики.
4. Методологічні проблеми історії української журналістики.
5. Суспільно-політичні та культурно-національні передумови появи в Галичині на початку ХІХ ст. україномовної преси. Особливості місцевої преси французькою та польською мовами.
6. Газета «Харьковский еженедельник» – перше видання в Східній Україні.
7. Перший журнал сатири й гумору «Харьковский Демокрит». Жанрові особливості літературного матеріалу.
8. «Украинский вестник» (1816-1819) – перший громадсько-політичний і літературно-науковий журнал в Україні. Загальна характеристика видання.
9. Характеристика інших харківських видань: «Український домовод», «Харьковские известия».
10. «Украинский журнал» (1824-1825): історія його створення, редакторська діяльність П.Гулака-Артемовського та О.Склабовського. Видавнича програма журналу.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему «Суспільно-політичні та культурно-національні передумови появи журналістики в Україні». Перші «територіальні» видання ХVІІ у Львові французькою та польською мовою. Смісл «україніки» та інформування населення про українські справи.
2. Опрацювати тему «Украинский вестник» – перший громадсько-політичний і літературно-науковий журнал в Україні. Колективне редагування журналу Р.Гонорський, Є.Філомафітським, Г.Квіткою. Головне завдання: «дать лучшее понятие о здешнем крае», ознайомлення читачів із історією України, пробудженням любові до неї».

Семінарське заняття 2. Українська альманахова журналістика 30 – 40-х років ХІХ ст.: провідні видання та діячі

1. Харківський романтичний осередок: світоглядна та естетична програма, видавнича діяльність як вияв національного і соціального позиціонування.
2. «Украинский альманах»: історія створення і видання, основні учасники, значення в історії української журналістики.
3. Постать І.Срезневського в українському романтичному русі, його роль як ідейного натхненника, видавця та учасника ряду альманахів.

4. Робота І.Срезневського «Уривки із записок про старця Григорія Сковороду» та дискусія навколо неї за участю Г.Квітки.

5. Інші праці І.Срезневського, які становлять інтерес для історії української журналістики (передмова до першого випуску «Запорозької старовини», «Погляд на пам'ятки української народної словесності. Лист до професора Снегирьова», «Думки і зауваження»): їх жанрова своєрідність, характер, час і місце опублікування, значення.

6. «Утренняя звезда» І.Петрова: загальна характеристика видання, постать видавця, коло учасників, склад і специфіка вміщених творів, місце альманаху в романтичному русі.

7. «Русалка Дністрова» як результат багатовекторної діяльності «Руської трійці»: основні учасники, робота над збірниками «Син Русі» та «Зоря» як початок журналістської діяльності, склад вміщених у «Русалці Дністровій» матеріалів, провідні засади впорядкування, авторська передмова як джерело відомостей про світоглядно-естетичну позицію західноукраїнських романтиків.

8. Альманах Є.Гребінки «Ластівка»: історія упорядкування й видання, постать видавця, роль Г.Квітки в підготовці альманаху, коло учасників, склад вміщених матеріалів, значення альманаху в тогочасному культурному процесі, відгуки сучасників.

9. Альманах О. Корсуна «Сніп» як результат діяльності другого кола харківських романтиків: загальна характеристика, художньо-стильове багатоманіття творів, причини комерційної невдачі, оцінка сучасників.

10. «Молодик» І.Бецького: загальна характеристика – хронологія, композиційна та змістова специфіка, постать видавця і основні учасники, значення в історії української журналістики.

11. Альманах М.Максимовича «Киевлянин»: зміст і структура видання, склад авторів і літературних текстів, прикметні твори.

12. Постать М.Максимовича в історії української журналістики: короткі біографічні відомості, журналістська видавнича програма, фольклористична діяльність, вміщені в «Киевлянині» праці «Про вірші червоноруські» та «Про правопис малоросійської мови. Лист до Основ'яненка».

13. «Южный русский сборник» А.Метлинського: постать видавця в романтичному русі та основні напрямки його діяльності (літературна, фольклористична, видавнича), широке коло учасників, значення альманаху.

14. Участь Г.Квітки в колективних виданнях та культурно-науковому житті Східної України, його місце в історії української журналістики.

Тестові та творчі запитання:

1. Назвіть, у яких колективних виданнях взяли участь Г.Квітка, О.Корсун, М.Костомаров, А.Метлинський, І.Срезневський, Т.Шевченко?

2. Хто з них був автором не лише літературних творів, але й романтичних зразків публіцистики, літературної критики, наукових статей – і яких саме?

3. Які видання припадають на 1839, 1840, 1841 роки (колективні видання, фольклористичні, поетичні збірки одного автора тощо)?

4. Основні центри видавничої діяльності романтиків 30 – 40-х ро-ків ХІХ ст.: в яких містах було видано вищеназвані альманахи та збір-ники і які саме?
5. Які складники журналістської, видавничої спадщини І.Срезневського були виявами його соціального позиціонування в пе-ріод 30 – 40-х рр. ХІХ ст.?
6. Наведіть основні тези і аргументи сторін (І.Срезневського і Г.Квітки) в дискусії щодо постаті Г.Сковороди. Чия позиція видається переконливішою?
7. Назвіть вступні статті А.Метлинського до збірок «Думки і піс-ні та ще дещо», «Народные южнорусские песни», визначте їх характер та проблематику.

Література

1. Гребінка Є.П. Так собі до земляків // Гребінка Є.П. Твори: У 3 т. – К.: Наук. думка, 1981. – Т. 3. – С. 490 – 492.
2. Метлинський А.Л. Заметки относительно южнорусского языка // Харківська школа романтиків: У 3 т. – Х.: Держвидав, 1930. – Т. 2. – С. 105 – 115.
3. Срезневский И.И. Взгляд на памятники украинской народной словесности. Письмо профессору И.М. Снегирьову // Історія українсь-кої літературної критики та літературознавства: Хрестоматія: У 3 кн. – К.: Либідь, 1996. – Кн. 1. – С. 67 – 69.
4. Срезневський І.І. Передмова до першого випуску «Запорож-ской старины» // Харківська школа романтиків: У 3 т. – Х.: Держви-дав, 1930. – Т. 1. – С. 136 – 240.
5. Білецький Л. Поезії з харківських альманахів // Шевченко Т.Г. Кобзар / За ред. Л. Білецького: У 4 т. – Вінніпег: Тризуб, 1952. – Т. 1. – С. 271 – 279.
6. Білецький О. «Русалка Дністровая» // Матеріали до вивчення історії української літератури: Посіб. для студентів філол. фак. ун-тів та пед. ін-тів: У 5 т. – К.: Рад. школа, 1961. – Т. 2 – С. 347 – 359.
7. Бовсунівська Т.В. Григорій Сковорода і український романтизм // Третій міжнарод. конгрес україністів: Літературозн. – К., 1996. – С. 317 – 334.
8. Бовсунівська Т.В. Феномен українського романтизму. – Ч. 1: Етногенез і теогенез. – К., 1997. – 155 с.; Ч. 2: Ейдетика. – К., 1998. – 110 с.
9. Борзенко О.І. Провінційне культурне середовище і становлення нового українського письменства // Вісн. Харк. ун-ту. – 2001. – № 519: Сучасні філол. студії: Аналіз та інтерпретація. – Серія: Філологія. – Вип. 32. – С. 51 – 60.
10. Борзенко О.І. Становлення нової української літератури і ре-цепція народного слова // Наук. зап. Терноп. держ. пед. ін-ту ім. В. Гнатюка. – 2001. – Вип. 10. – С. 356 – 362.
11. Возняк М. До характеристики харківського гуртка українсь-ких письменників // ЗНТШ. – 1910. – Т. 93. – Кн. 1. – С. 132 – 140.
12. Гербільський Г.Ю. Розвиток прогресивних ідей в Галичині у першій половині ХІХ ст. – Л.: Вид-во. Львів. ун-ту, 1964. – 251 с.
13. Засенко О. Передмова до «Русалки Дністрової»: До 100-річчя від дня народження Олександра Білецького // Жовтень. – 1984. – № 11. – С. 108 – 111.
14. Кревецький І. Початки преси на Україні. 1776–1850. – Львів: У друкарні НТШ, 1927. – 26 с.
15. Крюков А.В., Сарбей В.Г. І.І. Срезневський – історик Украї-ни: До 175-річчя з дня народження // Укр. іст. журн. – 1987. – № 6. – С. 138 – 144.
16. Михайлин І.Л. “Я тоді ще не знав, що я українець...” // Бере-зіль. – 1991. – № 6. – С. 147 – 165.
17. Памяти Измаила Ивановича Срезневского. – Пг.: Изд-во АН, 1916. – Кн. 1. – 242 с.
18. Петраш О. «Руська трійця». М.Шашкевич, І.Вагилевич, Я.Головацький та їхні літературні послідовники. – К.: Дніпро, 1986. – 230 с.
19. Пільгук І. Літературне відродження на Західній Україні (30 –50-і роки ХІХ ст.) // Пільгук І. У пошуках художньої правди: Вибр. ст. – К.: Дніпро, 1969. – С. 74 – 106.

20. Савченко Ф. Перший збірник українських пісень Максимовича // Україна. – 1927. – № 6. – С. 25 – 79.
21. Самарцев І. «Галицькі будителі»: М.Шашкевич, І.Вагилевич, Я.Головацький // Віче. – 1994. – № 5. – С. 138 – 148.
22. Син Русі (1833): Перша рукописна збірка віршів Маркіяна Шашкевича та його побратимів / Упорядкування, передмова і примітки Є. Нахліка. – Л.: ТзОВ «Львівські новини», 1995. – 43 с.
23. Срезневский В.И. И.Е. Бецкий – издатель «Молодика» // ЖМНП. – 1900. – № 12. – С. 273 – 304.
24. Срезневский В.И. Из первых лет научно-литературной деятельности И.И. Срезневского, 1831–1839 // ЖМНП. – Ч. 207. – 1880. – Вып. 1. – С. 3 – 17.
25. Срезневський В.І. «Український альманах» 1831 року // Харківська школа романтиків. – Х., 1930. – Т. 1. – С. 32 – 50.
26. Федченко П.М. Літературна критика на Україні першої половини XIX ст. – К.: Наук. думка, 1982. – 381 с.
27. Федченко П.М. Початок журналістики в Києві (Журналістська діяльність М.О. Максимовича) // Рад. літературознавство. – 1959. – № 1. – С. 92 – 100.
28. Федченко П.М. Українські альманахи 30-х років XIX ст. // Рад. літературознавство. – 1967. – № 2. – С. 33 – 45.
29. Филипович П.П. Соціальне обличчя українського читача 30 – 40 рр. XIX ст. // Филипович П.П. Літературно-критичні статті. – К.: Дніпро, 1991. – С. 17 – 31.
30. Хавкіна Л.М. Специфіка трактування літератури й мови як націєтворчих чинників представниками раннього українського роман-тизму // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. ст. Лінгвістика і літературознавство. – 2001. – Вып. 7. – С. 247 – 252.
31. Хавкіна Л.М. Тарас Шевченко і харківські поети-романтики // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. ст. Лінгвістика і літературознавство. – 2001. – Вып. 4. – С. 136 – 140.
32. Шалата М. Демократизація слова: До 150-річчя виходу альманаху «Русалка Дністрова» // Жовтень. – 1987. – № 5. – С. 105 – 109.
33. Шамрай А. До початків романтизму: 1828–1836 // Харківська школа романтиків: У 3 т. – Х.: Держвидав, 1930. – Т. 1. – С. 16 – 19.
34. Шамрай А. Літературний гурток І. Срезневського: Зародження романтичних смаків на українському ґрунті // Харківська школа романтиків: У 3 т. – Х.: Держвидав, 1930. – Т. 1. – С. 20 – 31.
35. Шамрай А. Співробітники альманахів «Сніп» (1841) і «Южного русского сборника» (1848) // Матеріали до вивчення історії української літератури: У 5 т. – К.: Рад. шк., 1961. – Т.2. – С. 335 – 343.
36. Шашкевичіана: Нова серія. – Л.; Броди; Вінніпег: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, Вид-во «Просвіта», 1996. – Вып. 1 – 2. – С. 142 – 148.

Семінарське заняття 3. Постать М.Костомарова в історії української журналістики

1. М.Костомаров як активний учасник українського культурного життя: короткі біографічні відомості, основні напрямки діяльності (фольклористична, видавнича, літературна, науково-публіцистична, історичні дослідження), віхи та етапи літературного, наукового, журналістського життя.

2. «Огляд творів, писаних українською мовою» у другій книзі «Молодика» як перша історико-літературна розвідка про українську літературу: ідеологічні настанови та аспекти дослідження, критерії аналізу й оцінки художніх творів, коло персоналій і літературних текстів, значення для української журналістики.

3. Стаття «Спогад про двох малярів»: проблематика, поетика, Т.Шевченко в оцінці М.Костомарова, жанрові та композиційні особливості розвідки.

4. Зміст, суспільний резонанс та практичні наслідки статті «Думки южноруса. Про викладання южноруською мовою» в журналі «Основа».

5. Історичні праці («Гетьманство Виговського», «Думки про федеративне начало в Давній Русі», ін.): зміст, ідейне наповнення, місце у спадщині вченого.

6. Робота «Риси народної південноруської історії»: зміст, основне спрямування та об'єкт дослідження, місце серед публікацій «Основи».

7. Полемічна праця «Іудеям»: дискусія на сторінках журналу «Основа» як першопричина та її учасники, провідна мета, зміст та по-лемічне спрямування.

8. Дисертація «Про деякі символи в руській народній поезії» як джерело знань про світоглядно-естетичну позицію українських романтиків 30 – 40-х рр.: структура і зміст, історія написання та резонанс, особливе значення «Вступу» (огляд фольклористичних здобутків в українській і європейській традиції, формулювання світоглядної бази й мети наукової діяльності українських романтиків, питання українсь-кої ментальності як відмінної від російської).

9. Автобіографія М.Костомарова як виключно важливе джерело відомостей про нього та про тогочасне суспільно-культурне буття України.

10. Праця «Дві руські народності» – програмовий твір філософського характеру: структура і зміст, визначення основних відмінностей народів.

11. Співпраця М.Костомарова в журналі «Киевская старина».

Тестові та творчі запитання:

1. У яких виданнях брав участь М.Костомаров і в якій якості (участь у підготовці та виданні, характер публікацій тощо)?

2. Якими були основні напрямки його наукової та публіцистичної діяльності, жанри журналістської творчості? Наведіть приклади.

3. Розташуйте хронологічно розглянуті вище праці і зробіть висновок про динаміку його наукових інтересів і сталих пріоритетів у них.

4. У якій роботі вченого вперше було висловлено тезу про «дві руські народності» та відмінності між ними, розвинута в однойменній статті 1861 р.?

5. Яким був характер співпраці М.Костомарова з журналом «Основа»: скільки публікацій і якого характеру було здійснено?

6. Схарактеризуйте дискусію М.Костомарова із В.Крестовським щодо постаті Г.Сковороди: причина виникнення, хронологія виступів, основні тези опонентів. Яку позицію і як саме обстоювали б ви?

Література

1. Костомаров Н.И. Исторические произведения. Автобиография. – К.: Изд-во при КГУ, 1989. – 736 с.

2. Костомаров М.І. Слов'янська міфологія: Вибр. праці з фольклористики й літературознавства. – К.: Либідь, 1994. – 384 с.

3. Костомаров М.І. Твори: У 2 т. – К.: Дніпро, 1990. – Т. 2. – 450 с.

4. Галич О. «Я полюбив історію над усе...»: М.Костомаров про свої наукові зацікавлення історією України // Слово і час. – 1997. – № 5 – 6. – С. 23 – 27.

5. Грабович Г. Проникливість і сліпота у рецепції Шевченка: випадок Костомарова // Сучасність. – 1997. – № 3. – С. 72 – 95; № 4. – С. 109 – 128.
6. Гриневич Л.В. М.І. Костомаров – полеміст // Укр. іст. журн. – 1992. – № 4. – С. 126 – 127.
7. Грушевський М.С. З публіцистичних писань Костомарова // Укр. іст. журн. – 1992. – № 4. – С. 113 – 133.
8. Грушевский М.С. Из харьковских лет Н.И. Костомарова // ЖМНП. – 1908. – Ч. 14. – № 4. – С. 240 – 292.
9. Доробок Миколи Костомарова. Матеріали ювілейної наук.-практ. міжвуз. конф., присвяченої 180-річчю від дня народження М. Костомарова. – Харків, 1998. – 80 с.
10. Микола Костомаров і проблеми суспільного та культурного розвитку української нації: Наук.-практ. конф., присвячена 175 річниці з дня народження Миколи Костомарова. – Рівне: РДПІ, РДІК, 1992. – 193 с.
11. Михайлин І.Л. Етюди про Костомарова // Зб. Харк. істор.-філол. тов-ва. – Харків, 1993. – Т. 1. – С. 51 – 64.
12. Пінчук Ю.А. До оцінки наукової й громадської діяльності М.І. Костомарова // Укр. іст. журн. – 1992. – № 3. – С. 3 – 11.
13. Пинчук Ю.А. Исторические взгляды Н.И. Костомарова: Критический очерк. – К.: Наук. думка, 1984. – 192 с.
14. Попов П.М. М.І. Костомаров як фольклорист і етнограф. – К.: Наук. думка, 1968. – 116 с.
15. Скуратівський В. Микола Костомаров: До 175-річчя з дня на-родження // Укр. культура. – 1992. – № 4. – С. 14 – 15.
16. Сондерс Д. Микола Костомаров і творення української етніч-ної ідентичності // Київська старовина. – 2001. – № 5. – С. 21 – 33.
17. Яценко М.Т. М.І. Костомаров – фольклорист і літературознавець // Костомаров М.І. Слов'янська міфологія: Вибр. праці з фольк-лористики й літературознавства. – К.: Либідь, 1994. – С. 5 – 43.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Семінарське заняття 4. П.Куліш як знакова фігура в українській журналістиці ХІХ ст.

1. Постать П.Куліша в українському культурному процесі ХІХ ст.: короткі біографічні відомості, динаміка світоглядної позиції і її суперечливість, основні напрямки діяльності (літературна, фольклористична, видавнича, публіцистична, літературно-критична).

2. Альманах П.Куліша «Записки о Южной Руси» – історія підготовки та характеристика видання, особливості I і II томів, багатоплановість вміщених матеріалів (публікації джерел, історичні праці, фольклорно-етнографічні матеріали, жанр етнографічного щоденника, художні твори), значення видання.

3. Особливості виданого П.Кулішем альманаху «Хата» – історія створення, загальна характеристика, провідні автори й публікації, міс-це літературної критики у виданні, роль видання в тогочасному культурному процесі.

4. Програмова вступна стаття П.Куліша до «Хати» – «Передне слово до громади (Погляд на українську словесність)»: основні ідеї, авторська позиція щодо сучасного стану і перспектив української літератури, коло проаналізованих авторів і творів, визначення їх місця в українській літературі.

5. Багатопланова співпраця П.Куліша з журналом «Основа»: напрямки журналістської діяльності та характер публікацій (публіцистичні, історико-літературні, літературно-критичні), участь у літературно-му відділі журналу.

6. Публіцистична робота «Листи з хутора» в контексті ідеології «Основи»: жанрова характеристика, мистецтво аргументації, провідні ідеї та риси поетики.

7. Місце в історіографії історії української літератури праці «Огляд української словесності»: оригінальна концепція української літератури, провідні риси та ідеї, літературні портрети письменників.

8. Кулішева стаття «Характер і завдання української критики» як програма розвитку української літературної критики: визначення її основних завдань, своєрідність структури й поетики, мета, місце серед публікацій «Основи».

9. Стаття «Простонародність в українській словесності»: визначення національного обличчя української літератури та естетичної програми розвитку української літератури, головні ідеї, Кулішева концепція простонародності.

10. Діяльність П.Куліша-рецензента на сторінках «Основи» – прецедент творення практичної літературної критики з розглядом українських книжок українською мовою (коло видань, творів, авторів).

Тестові та творчі запитання:

1. У яких колективних виданнях співпрацював П.Куліш як автор художніх або журналістських творів чи видавець?

2. В яких журналістських жанрах він працював (публікації в «Записках о Южной Руси», «Хаті», «Основі»)?

3. Назвіть напрямки співпраці П.Куліша з журналом «Основа».

4. Постатей яких українських письменників торкався П.Куліш і в яких статтях, до популяризації чиєї творчості він вдавався?

5. Простежте хронологію журналістських публікацій П.Куліша і зробіть висновок щодо динаміки його інтересів і поглядів.

6. Коротко схарактеризуйте значення виданих П.Кулішем альманахів.

7. Назвіть домінуючі напрямки діяльності журналу «Основа». З яких відділів він складався? Виділіть основні аспекти значення «Основи».

8. Які українські письменники і діячі співпрацювали в «Основі»?

9. Схарактеризуйте оцінку П.Кулішем значення творчості І.Котляревського і Г.Квітки – протиставлення, аргументація. Які тези видаються вам справедливими, а які – хибними?

10. Який твір за формою наслідували «Листи з хутора» П.Куліша?

11. Схарактеризуйте виступи П.Куліша в рубриці «Перегляд українських книжок» в журналі «Основа».

Література

1. Куліш П.О. Записки о Южной Руси: У 2 т. – СПб., 1856 – 1857.

2. Куліш П.О. Листи з хутора. – Л.: Укр.-руська вид. спілка, 1906. – 86 с.

3. Куліш П.О. Твори: У 2 т. – К.: Дніпро, 1989. – Т. 2: Статті та рец. – 586 с.

4. Бернштейн М.Д. Журнал «Основа» і український літературний процес кінця 50 – 60-х років XIX ст. – К.: Вид-во АН УРСР, 1959. – 216 с.

5. Бойко-Блохін Ю. Великий клясик української літератури П.О. Куліш. – Мюнхен; Чернівці: Наук. т-во ім. Т. Шевченка, 1997. – 50 с.
6. Владимірова В. «Етнографічна та історична істини» (два типи дискурсу Пантелеймона Куліша) // Слово і час. – 1998. – № 11. – С. 59 – 63.
7. Войтюк А. Символ віри Пантелеймона Куліша // Віче. – 1997. – С. 120 – 127.
8. Горинь В.І., Моторний В.А. Із рукописних джерел М.Костомарова і П.Куліша // Укр. літературознавство. – 1970. – Вип. 8. – С. 178 – 185.
9. Дорошенко Д. П.О. Куліш. Його життя і літературно-громадська діяльність. – К.: Друк. Р. Лубковського, Т-во «Про-світа» у Києві, 1918. – 70 с.
10. Єфремов С. Куліш – як літературний критик // Книгар. – 1919. – № 23 – 24. – С. 1529 – 1538.
11. Луцький Ю. Пантелеймон Куліш // Вибр. листи Пантелеймона Куліша, українською мовою писані. – Нью-Йорк; Торонто: УВАН, 1984. – С. 7 – 18.
12. Нахлік Є.К. Пантелеймон Куліш: До 170-річчя від дня народження. – К.: Знання, 1989. – 48 с.
13. Нахлік Є.К. Пантелеймон Куліш і «Руська трійця»: До проблеми ідеологічних шукань серед української інтелігенції ХІХ століття. – Л.: ТЗОВ «Львівські новини», 1994. – 28 с.
14. Пантелеєв Л.Ф. «Основа» // Пантелеєв Л.Ф. Воспоминания. – М., 1958. – С. 235 – 244.
15. Пантелеймон Куліш і українське національне відродження: Доп. та повідомл. наук. конф., присвяченої 175-м роковинам від дня народження письменника. – Х., 1995. – 97 с.
16. Петров В. Куліш в 50-і роки. – К., 1929. – 78 с.
17. Петров В. Хуторянство і Європа // Хроніка-2000. – 1992. – № 2. – С. 73 – 76.
18. Шевельов Ю. Кулішеві листи і Куліш у листах // Вибр. листи Пантелеймона Куліша, українською мовою писані. – Нью-Йорк; Торонто: УВАН, 1984. – С. 19 – 57.

Семінарське заняття 5. Москвофільська журналістика: основні видання і постаті

1. Історія москвофільства в Галичині і вплив слов'янофільства на його виникнення, москвофільство як панславізм, суспільно-історичні передумови й поштовхи, ідеологічні постулати течії, типологія москвофільства.
2. Періодика москвофілів: офіційні видання австрійського уряду, громадсько-політичні газети і журнали, літературно-наукові часописи, фахові та спеціалізовані видання.
3. Газета «Зоря Галицька»: історія створення, комунікаційна, інформаційна та організаційна функції, періоди існування газети і зміни в її характері та спрямованості (газета під редакцією А.Павенцького, І.Гушалеви́ча, Б.Дідицького, М.Савчинського), причини занепаду.
4. Важливе значення газети «Зоря Галицька» в тогочасному суспільно-культурному житті та в історії української журналістики.
5. Газета «Слово»: заснування, зміни, співпраця в перші роки москвофілів і народовців, дискусія в пресі між російськими західниками і слов'янофілами після появи перших номерів «Слова», злам у політиці газети в 1866 р., поява нового напрямку в москвофільській журналістиці, занепад «Слова».
6. Найпомітніші співробітники й наукові та літературні матеріали: Ю.Федькович у «Слові», політична програма галицького русинства у статті «Чого маєм желати?» під псевдонімом Еремій Русин, нари-си О.Кониського, анонімна стаття «Спор України за язык в Харькове», редакційна стаття «От Львова (Погляд в будущее)» тощо.

7. Програмові статті «Послание к братьям Галичанам от братьей Киевлян. Киев. 21 червця 1862» і «Дещо на ответ братьям Украинцам» як перший публічний діалог австрійських і російських українців.

8. Значення газети «Слово» в історії розвитку української журналістики та у формуванні суспільної думки в тогочасній Галичині.

Тестові та творчі запитання:

1. Які напрямки в журналістиці цього періоду ви знаєте?
2. Причини переміщення центру української журналістики до Галичини.
3. Коротко окресліть історичний феномен «Весни народів».
4. Хто з діячів і в яких працях дав характеристику москвофільства?
5. Назвіть основні напрямки москвофільської журналістики та періодичні видання, що належать до них.
6. Назвіть основних учасників газети «Зоря Галицька».
7. Назвіть основних учасників газети «Слово».
8. Назвіть лідерів і видання москвофільської журналістики після занепаду газети «Слово».

Література

1. Бах М. История австрийской революции 1848 г. / Перевод под ред. В. Базарова и И. Степанова. – М.; Пг.: ГИЗ, 1923. – 576 с.
2. Габор В.В. Перші згадки про угорських русинів (закарпатських українців) та проблеми об'єднання історичного Закарпаття із Галичиною: хроніка подій (за публікаціями газети «Зоря Галицька» у 1848 – 1849 рр.) // Українська періодика: історія і сучасність / Доп. та повід. п'ятої Всеукр. наук.-теорет. конф. 27 – 28 листоп. 1998 р. – Л., 1999. – С. 248 – 255.
3. Кан С.В. Революция 1848 года в Австрии и Германии. – М.: Госпедгиз РСФСР, 1948. – 232 с.
4. Комариця М.М. Фольклорні матеріали на сторінках «Зорі Галицької» // Українська періодика: історія і сучасність / Доп. та повід. п'ятої Всеукр. наук.-теорет. конф. 27 – 28 листоп. 1998 р. – Л., 1999. – С. 236 – 248.
5. Кричевська Х.М. Ідея народності у слов'янофільській літературній критиці 60-х років XIX ст.: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1993. – 15 с.
6. Крупський І. Становлення української журналістики в Галичині (1848 – початок XX ст.) // Зб. праць Наук.-дослід. центру періодики. – Л., 2000. – Вип. 7. – С. 3-18.
7. Маценко Г. Газета «Зоря Галицька» в іменах // Українська періодика: історія і сучасність / Доп. та повід. п'ятої Всеукр. наук.-теорет. конф. 27-28 листоп. 1998 р. – Л., 1999. – С. 222-232.
8. Медведик П. Література і мистецтва на сторінках газети «Зоря Галицька» // Українська періодика: історія і сучасність / Доп. та повід. п'ятої Всеукр. наук.-теорет. конф. 27 – 28 листоп. 1998 р. – Л., 1999. – С. 232-236.
9. Нечиталюк М.Ф. «Зоря Галицька» з погляду сучасного пресознавства // Українська періодика: історія і сучасність / Доп. та повід. п'ятої Всеукр. наук.-теорет. конф. 27 – 28 листоп. 1998 р. – Л., 1999. – С. 195 – 212.
10. Передерій В.А. До історії дослідження газети «Зоря Галицька»: огляд бібліографії (1848 – 1857 рр.) // Українська періодика: історія і сучасність / Доп. та повід. п'ятої Всеукр. наук.-теорет. конф. 27 – 28 листоп. 1998 р. – Л., 1999. – С. 212 – 222.
11. Савченко Ф. Справа про щорічну таємну субсидію львівсько-му «Слову» // ЗНТШ. – 1929. – Т. 150. – С. 391 – 404.

Семінарське заняття 6. М. Драгоманов як активний учасник українських суспільно-культурних процесів ХІХ ст. і його визначна роль в історії української журналістики

1. Суперечливість постаті М. Драгоманова в історії української журналістики: основні етапи і напрямки діяльності, активна участь у культурному житті й видавничій справі.

2. М. Драгоманов як чільний автор у галузі літературної критики й публіцистики та ідейний лідер народовського журналу «Правда» (у ІІ період) – причини співпраці, основні роботи: «Русские в Галиции», «Антракт з історії українофільства (1863 – 1872)» – питання освіти й літератури, важливий інформаційний матеріал, ідеологічна позиція, «Література українська, проскрибована урядом російським» – історія створення та значення.

3. Робота «Література російська, великоруська, українська і галицька» – програмове значення, основні наміри й настанови, росієцент-рична концепція світу, аргументація, помилкові судження, обмеження можливостей української літератури, позитивне значення окремих ас-пектів, оцінка праці І. Франком.

4. Участь М. Драгоманова в журналі «Нова ера» – опублікування статті без підпису, редакційні викривлення в ній, причини розриву з виданням.

5. Дискусія 1888 – 1889 рр. про шляхи розвитку української літе-ратури й культури на сторінках народовського журналу «Зоря» за участю Б. Грінченка (статті «Хто ж винен?», «Де ж наша робота?»), М. Комарова («Хто ж винен і де ж наша робота?») і М. Драгоманова («Ще на тему: «Хто винен?» Лист у редакцію «Зорі»): основні тези і аргументи.

6. Дискусія на сторінках журналу «Буковина»: «Листи з України Наддніпрянської» Б. Грінченка (П. Вартового) та «Листи на Наддніпрянську Україну» М. Драгоманова – погляди на українську інтеліген-цію, сучасну ситуацію, діячів українського руху; оцінка І. Франком по-зиції М. Драгоманова.

7. «Листи до редакції журналу «Друг» М. Драгоманова (Українця) та їх роль в еволюції часопису: основні ідеї та проблеми, спричинена дискусія, погляди на мову і літературу, авторська концепція культури й народу.

8. Стаття «Опізнаймося» серед літературної критики журналу «Друг» – два змістові центри, передісторія створення та дискусія (відповідь В. Барвінського в журналі «Правда»), провідні тези й аргументи.

9. Характер публіцистичних праць М. Драгоманова в журналі «Друг» («Пригоди д. Іловайського в Галичині»).

10. Співпраця в журналі «Товариш»: критичні роботи «Науковий метод в етнографії» та «Сміх і горе» – загальна характеристика, значення.

11. Провідна роль М. Драгоманова в радикальному журналі «Народ»: стратегічні публіцистичні праці, рецензії, соціологічна критика, людинознавчий аспект роботи «Два учителі».

12. Програмова робота «Чудацькі думки про українську національну справу» як видатна пам'ятка української публіцистики: основні тези, суперечливість ідеї, місце в тогочасному суспільно-культурному житті.

13. Співпраця М. Драгоманова в науковому відділі журналу «Житє і слово»: історичні, етнографічні, народознавчі, театрознавчі роботи тощо.

14. Еміграційний етап діяльності М.Драгоманова: причини й обставини еміграції, пошук місця для вільної української літератури, заснування неперіодичних журналів «Громада», коло їх учасників, спроба перетворити альманахове видання на журнал, журнал «Громада» – матеріали, українські дописувачі, створюваний образ світу, публікація художніх творів.

15. Програма-максимум і програма-мінімум у праці «Передне слово [до «Громади»] 1878 р.» – маніфестовий характер, ідеологічна концепція, теоретичний та ужитковий аспекти.

16. Образ Росії в публіцистиці М.Драгоманова у виданнях «Громади».

17. Провідні ідеї праці «Шевченко, українофіли й соціалізм»: доведення того, що Т.Шевченко не був соціалістом – система аргументів і висновки.

18. М.Драгоманов як фактичний редактор російськомовної газети «Киевский телеграф» – подані матеріали, висвітлення в них змагання слов'янських народів за свою державність («Політичні й культурні сили південних слов'ян», «Боротьба національних чеських партій»).

Тестові та творчі запитання:

1. У яких виданнях співпрацював М.Драгоманов як автор?
2. Видавцем, упорядником яких видань він виступив?
3. У яких жанрах журналістської творчості він працював, назвіть його наукові, літературно-критичні, публіцистичні, полемічні праці.
4. У яких дискусіях взяв участь – із ким, в яких виданнях, якими працями?
5. Назвіть основні ознаки публіцистичного методу М.Драгоманова.
6. Проаналізуйте поняття «громадівства» в його еміграційних виданнях.
7. Які праці М.Драгоманов написав у жанрі листів: назви, жанрові особливості, доцільність звернення до цього жанру? Які роботи в жанрі листів інших авторів ХІХ ст. ви знаєте?

Література

1. Драгоманов М.П. Вибране: «...мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні». – К.: Либідь, 1991. – 684 с.
2. Драгоманов М.П. Листи на Наддніпрянську Україну. – Б. м.: Друк парт. друк., 1915. – 114 с.
3. Драгоманов М.П. Літературно-публіцистичні праці: У 2 т. – К.: Наук. думка, 1970. – Т. 1. – 531 с.; Т. 2. – 595 с.
4. Драгоманов М.П. Українська література, проскрибована російським урядом. – Л.: ЛНУ, 2001. – 94 с.
5. Баса О.М. Літературознавчі студії часопису «Буковина» за редакторства О.Маковея (1895 – 1897 рр.) // Зб. праць Наук.-дослід. центру періодики. – Л., 1996 – 1997. – Вип. 3-4. – С. 296 – 305.
6. Грушкін В. Журнал «Жите і слово» в українському літературному процесі // Слово про великого Каменяра. – К., 1956. – Т. 2. – С. 273 – 313.
7. Дей О.І. Журнал «Товариш» (Епізод із журналістської діяльності І.Франка) // Дослідження творчості Івана Франка. – К.: Вид-во АН УРСР, 1959. – Вип. 2. – С. 103-132.
8. Діалоги про українську національну справу / Б.Грінченко. – М.Драгоманов. – К.: Б. в., 1994. – 286 с.

9. Добржанський О.В. Зародження та становлення української преси на Буковині (друга половина XIX ст.) // Українська періодика: історія і сучасність / Доп. та повід. четвертої Всеукр. наук.-теорет. конф. 19 – 20 груд. 1997 р. – Л., 1997. – С. 37 – 40.

10. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX – XX століть: соціально-політичний портрет. – К.: Либідь, 1993. – 176 с.

11. Кульчицька Л. Бібліографічна інформація у часописі «Правда» (1867–1897) // Українська періодика: Історія і сучасність / Доп. та повід. шостої Всеукр. наук.-теорет. конф. 11 – 13 трав. 2000 р. – Л., 2000. – С. 257 – 262.

12. Михайлин І.Л. Навколо Омеляна Огоновського (Дискусія в критиці з приводу «Історії літератури руської») // Укр. літературоз-навство. – 1966. – Вип. 63. – С. 3 – 21.

13. Пустова Ф.Д. Викриття буржуазної ідеології і боротьба за передове мистецтво на сторінках журналу «Народ» // Учені зап. Харк. держ. педаг. ін-ту ім. Г.С. Сковороди. – 1957. – Т. XXI. – С. 63 – 101.

14. Романюк М.М. Українська періодика Північної Буковини (1870 – 1940 рр.) як вид історичних джерел // Зб. праць Наук.-дослід. центру періодики. – Л., 2000. – Вип. 8. – С. 13 – 40.

15. Романюк М.М. Українська преса Північної Буковини доби національно-культурного поступу (1885 – 1900 рр.) // Зб. праць Наук.-дослід. центру періодики. – Л., 1998. – Вип. 5. – С. 110 – 147.

16. Студинський К. Критика М. Драгоманова на перше число львівської «Правди» за рік 1874 // Україна. – 1926. – № 4. – С. 135 – 138.

17. Федченко П.М. Михайло Драгоманов: Життя і творчість. – К.: Дніпро, 1991. – 362 с.

18. Хропко В.П. Журнал «Правда» й український літературний процес 70 – 90-х років XIX століття: Літературна критика: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1994. – 19 с.

19. Чорновол І. Політичні концепції київської «Старої громади»: від проросійського народництва до «Нової ери» // Сучасність. – 2000. – № 12. – С. 145 – 154.

Семінарське заняття 7. Роль і значення журналістської діяльності І.Франка в розвитку української журналістики XIX ст.

1. Особливе місце постаті І.Франка в історії української журналістики: віхи життя і журналістської творчості, її провідні напрями й динаміка, значення його діяльності для різних сфер журналістики (розвиток проблематики та жанрової парадигми української журналістики, видавнича справа тощо).

2. І.Франко як дослідник москвофільства (статті «Ідеї» й «ідеали» галицької москвофільської молодезі), «Із історії «москвофільського» письменства в Галичині», «Зміна системи», некролог «Іван Гушале-вич») – авторська позиція, провідні аспекти дослідження.

3. Співпраця в журналі «Правда» – оригінальні художні твори, переклади (переклад «Фауста» Й.Гете як новий тип перекладу й доведення ним можливостей української мови у відтворенні світових ідей).

4. Співробітництво в газеті «Діло» – художня проза, економічні й історіософські публікації та їх специфіка: відхід від натуралізму, широке використання статистики та глибокий історизм, відстоювання економічних інтересів Галичини як основна ідея (роботи «Наш погляд на польське питання», «Наше теперішнє положення», «Воскресеніє чи погребеніє?», «Глухі вісті»).

5. Стаття «Галицьке українофільство» – відповідь на надруковані в газеті «Діло» «Уваги Русина»: історія створення, полеміка, наслідки.

6. Участь в редагуванні та етапи співпраці І.Франка в журналі «Зоря»: художня творчість (роман «Захар Беркут»), напрямки журналістської та наукової роботи

(літературно-критичне дослідження «Жі-ноча неволя в руських піснях народних», публіцистична праця «Коне-чність реформи учення руської літератури по наших середніх школах», історична розвідка «Польське повстання в Галичині року 1846»); напрямки роботи на другому етапі: біографічні довідки, рецензії на альманахи, історичні праці.

7. Участь у публіцистичній дискусії 1891 – 1892 рр.: від «галицьких віршів» до єдиної української літературної мови.

8. Дискусія в журналі «Зоря» між В.Щуратом та І.Франком про декаденство: спрямованість, основні аспекти, система аргументів.

9. Основні ідеї праці І.Франка «Із секретів поетичної творчості», її характер, жанрова специфіка і своєрідність поетики.

10. Головні ідеї праці І.Франка «Що таке поступ?», критика марксизму.

11. Участь І.Франка в радикальному журналі «Друг»: новаторство художніх творів, переклади, роль у збереженні журналу, подальша видавнича діяльність, пошук прийнятної форми для змагання з урядо-вою цензурою.

12. І.Франко на сторінках альманахів «Громадський друг», «Дзвін» і «Молот»: програмова політична лірика, журналістські публікації у відділах «Хроніка», «Вісті з Галичини»; програмова стаття «Література, її завдання і найважливіші ціхи» як естетична програма радикального напрямку – основні ідеї (самостійність української літератури, реалізм як метод тощо).

13. Значення творів І.Франка на сторінках журналу «Світ»: І.Франко як організатор видання, художні твори, переклади, наукові матеріали, роботи з етнографії та статистики, імперативна публіцистика, літературна критика.

14. Літературно-критичні роботи І.Франка в журналі: аналіз творчості Т.Шевченка в статті «Причинки до оцінення поезії Тараса Шевченка: І. Гайдамаки. ІІ. Темне царство», «Огляд української літератури за 1880 рік», рецензія «Хуторна поезія П.А. Куліша».

15. Матеріали І.Франка в журналі «Товариш»: І.Франко як організатор видання, програмова стаття «Наша публіка» – погляд на становище української преси в Галичині і завдання публіцистики.

16. І.Франко в журналах «Народ» і «Хлібороб»: стаття «Слов'янська взаємність в розумінні Яна Коллара і тепер», економічні публікації, розвідка «Професор Омелян Огоновський», проблеми українського театру в роботі «Наш театр», рецензії на «болгарські праці» М.Драгоманова тощо.

17. Діяльність І.Франка як редактора журналу «Житє і слово»: заснування журналу, його програма, два періоди в його історії, структура видання, коло авторів, публікації І.Франка – художні твори, переклади, рецензії, наукові, політичні, літературно-критичні статті і матеріали («Слово про критику» тощо).

18. Участь І.Франка в журналі «Киевская старина».

19. Стаття І.Франка «Україна irredenta» – історія створення, полемічний характер, авторська концепція та основні ідеї, значення.

Тестові та творчі запитання:

1. У яких журналах брав участь І.Франко?

2. У яких виданнях він виступав як редактор або один з упорядників?

3. У яких періодичних виданнях було надруковано його художні твори – назвіть найважливіші й визначте їх значення.
4. Назвіть найважливіші журналістські праці І.Франка.
5. У яких журналістських жанрах він працював?
6. У яких працях І.Франко торкався постаті Т.Шевченка і його спадщини – назвіть кілька з них.
7. Яка стаття являла собою естетичну програму радикальної пар-тії і де вона була опублікована?
8. Визначте відмінності в першому і другому періодах існування журналу «Житє і слово».
9. Схарактеризуйте коротко участь І.Франка в москвофільських виданнях.
10. Визначте характер співпраці І.Франка в народовських виданнях.
11. У яких журналах радикального напрямку він брав участь, у якій якості?
12. Схарактеризуйте участь І.Франка в російськомовній українській журналістиці в Росії.

Література

1. Франко І.Я. Зібр. творів: У 50 т. – К.: Наук. думка, 1980 – 1984.– Т. 26 – 43.
2. Бернштейн М.Д. Діяльність Івана Франка-критика у журналі «Друг» // Слово про Великого Каменяра. – К., 1956. – Т. 2. – С. 144 – 214.
3. Вервес Г.Д. Іван Франко в робітничій газеті «Праса» // І.Франко-історик. – К., 1956. – С. 14 – 138.
4. Возняк М. Перший наддністрянський прогресивний журнал // Возняк М. Нариси про світогляд Івана Франка. – Л., 1955. – С. 86 – 144.
5. Грицак Я. «...Дух, що тіло рве до бою...»: Спроба політичного портрета Івана Франка. – Л.: Каменяр, 1990. – 176 с.
6. Грушкін В. Журнал «Житє і слово» в українському літератур-ному процесі // Слово про великого Каменяра. – К., 1956. – Т. 2. – С. 273 – 313.
7. Дей О.І. Журнал «Товариш» (Епізод із журналістської діяльності І.Франка) // Дослідження творчості Івана Франка. – К.: Вид-во АН УРСР, 1959. – Вип. 2. – С. 103 – 132.
8. Дмитрук В.Т. Іван Франко – історик української демократичної журналістики // Іван Франко. Статті і матеріали. – Л., 1960. – Зб. 7. – С. 174 – 209.
9. Дорошенко І.І. Робітнича тема в публіцистиці Івана Франка кі-нця 70-х – початку 80-х років // Наук. зап. Львів. держ. ун-ту. – 1958. – Т. 42. – Вип. 1: Питання журналістики. – С. 5 – 17.
10. Іванов П.Ф. Іван Франко в журналі «Друг» // Наукові записки Київського університету. – 1957. – Т. XVI. – Вип. III: Зб. факультету журналістики. – № 2. – С. 117 – 140.
11. Іванов П.Ф. І.Франко в ж. «Громадський друг» // Слово про Великого Каменяра. – К., 1956. – Т. 2. – С. 215 – 172.
12. Маляренко Л. Іван Франко – журналіст і видавець // Прапор. – 1969. – № 12. – С. 87 – 91.
13. Маляренко Л. Іван Франко – редактор. – Л.: Вид-во Львів. ун-ту, 1970. – 115 с.
14. Михайлин І.Л. Нарис з історіографії історії української журналістики: методологічні уроки Івана Франка // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повід. сьомої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 17 – 18 трав. 2002 р. – Л., 2002. – С. 30 – 36.
15. Нечиталюк М.Ф. Робітничі кореспонденції Івана Франка в газеті «Праса» // Укр. літературознавство. – 1975. – Вип. 23. – С. 20 – 28.
16. Пустова Ф.Д. Стиль публіцистики І. Франка в журналі «Народ» // Укр. літературознавство. – 1968. – Вип. 3. – С. 13 – 18.
17. Студинський К. Іван Франко і товариші в соціалістичнім процесі 1878 р. // Україна. – 1926. – № 6. – С. 58 – 114.

18. Шаланський В. «Правда понад усе!». Про антиклерикальну діяльність І.Франка в журналі «Народ» // Жовтень. – 1981. – № 4. – С. 114 – 116.
19. Шаповал Ю.Г. «А все ж таки те саме «Діло»: І.Франко – співробітник «Діла» // Дзвін. – 1994. – № 8. – С. 150 – 154.
20. Шаповал Ю.Г. «Діло» (1880 – 1939 рр.): Поступ української суспільної думки. – Л., 1999. – 384 с.
21. Шаповал Ю.Г. Часопис «Діло» (1880 – 1939 рр.): історія, проблеми, люди // Зб. праць Наук.-дослід. центру періодики. – Л., 1995. – Вип. 2. – С. 5 – 43; Л., 1996–1997. – Вип. 3 – 4. – С. 5 – 100; Л., 1998. – Вип. 5. – С. 5 – 110.
22. Якимович Б. Книга. Просвіта. Нація. Видавнича діяльність І. Франка у 70 – 80-і роки ХІХ ст. – Л.: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 1996. – 307 с.
23. Яковенко В.М. До співробітництва Франка в «Зорі» // Укр. літературознавство. – 1966. – Вип. 1. – С. 64–69.

(ІІ семестр)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Семінарське заняття 1. Українська журналістика 1900-1917 рр. Журналістська діяльність М.Міхновського, С.Петлюри, СВУ та УСС.

1. На зламі віків. Революція 1905 р. в Росії і українська преса.
2. Українська преса за межами України в Російській імперії.
3. Преса Західної України під час першої світової війни.
4. Преса полонених українців у таборах Австро-Угорщини і Німеччини.
5. Журналістська діяльність М.Міхновського.
6. Публіцистична діяльність С.Петлюри.
7. Преса Союзу Визволення України.
8. Преса Українських Січових Стрільців.

Завдання до самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте політичні умови існування української преси в 1914 – 1917 рр.
2. Опишіть географічну та тематичну розгалуженість української таборової преси періоду.
3. Опишіть жанрову специфіку видань Західної України.
4. Проаналізуйте тематику публіцистики М.Міхновського.
5. Порівняйте дані радянської історіографії та дані текстів публіцистики С.Петлюри.

Література

1. Ананко Ж. «Проливаючи кров у боротьбі за державність свою...» (Симон Петлюра про східних союзників України) // Берегиня. – 1997. – № 3-4. – С.16-21.
2. Белогуров С. Военная периодическая печать в России начала ХХ века // Военно-исторический журнал. – 1997. – № 6. – С.80-85.
3. Благий В. Журнал «Шляхи» (1913-1914 рр.) та його вплив на консолідацію українського студентства в Галичині // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997. – С. 68.

4. Буцевицький В. Журнал «Муравейник-комашня» у 1912-1914 рр. // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997. – С. 66.
5. Гайдай Л. Кооперативна преса Правобережжя – складова частина преси України (1906-1914 рр.) // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997. – С. 63.
6. Гунчак Т. Петлюра як публіцист // Сучасність. – 1979. – №. 5. – С. 3-10.
7. Дзюба І. Літературно-мистецьке життя: 10-30-ті роки // Історія української літератури. ХХ століття. У 2 кн. Кн. 1: 1910-1930-ті роки: Навч. посібник / За ред. В.Г. Дончика. – К.: Либідь, 1993. – С. 72-74.
8. Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 191-204.
9. Животко А. Союз Визволення України (СВУ) та його «Вістник» // Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 252–253.
10. Литвин С. Симон Петлюра: від соціал-демократа до національно-державного діяча // Історія України. – 2000. – № 17. – С. 8-10.
11. Машталер Г. Вивчення літературознавчих праць Симона Петлюри в гімназії // Українська література в загальноосвітній школі. – 1999. – № 2. – С. 14-17.
12. Міхновський М. Самостійна Україна // Історія української преси. Хрестоматія. – К.: 2001. – С. 35-46.
13. Мукомела О. Між двох реалій // Українська журналістика: Вчора, сьогодні, завтра. – К.: 1996. – С. 33, 35 – 36.
14. Мукомела О.Г. Гірка правда історії. Глава перша. На зламі віків // Українська журналістика: Вчора, сьогодні, завтра. – К.: 1996. – С. 5 – 11.
15. Наріжний С. Преса після революції 1905 р. // Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. – К.: Либідь, 1993. – С. 158-163.
16. Петлюра С. Статті. – К.: Дніпро, 1993. – 341 с.
17. Петлюра С. Війна і українці // Історія української преси. Хрестоматія. – К.: 2001. – С. 55-59.
18. Турченко Ф. Микола Міхновський: Життя і Слово. – К.: Генеза, 2006. – 320 с.
19. Шевченко В. Журналістська діяльність М. Міхновського // Українська журналістика: умови формування та перспективи розвитку. Зб. наук. праць. – Черкаси, 2007. – С. 516-520.

Семінарське заняття 2. Іншомовна преса 1914-1917 рр. про Україну. Преса 1917 р.

1. Іншомовна преса, присвячена Україні в часи Першої світової війни.
2. Відновлення української національно-патріотичної преси після лютневої революції в Росії 1917 р.
3. Географічна розгалуженість національно-патріотичної преси в Україні (1917 р.)
4. Часопис «Нова Рада». Загальна характеристика форм, жанрів.

Завдання до самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте географію іншомовної преси про Україну зазначеного періоду.
2. Опишіть стан та джерела фінансування української національно-патріотичної преси після революції в лютому 1917 р.
3. Зробіть короткий начерк тематики преси Східної України в 1917 р.
4. Які галузі національної преси доби Визвольних змагань виявились найяскравіше? Назвіть видання, авторів, місце видання, періодичність.

Література

1. Дудко В. По сторінках «Земского сборника»: [Розвиток журналістики на Східній Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.] // Вітчизна. -1986. – № 5. – С. 180 – 182.
2. Животко А. «Нова рада» // Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 257-258.
3. Крупський І. Національно-патріотична журналістика України (друга половина XIX – перша чверть XX ст.). – Львів: Світ, 1995. – 184 с.
4. Наріжний С. Українська преса за світової війни й революції // Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. – К.,: Либідь, 1993. -С. 163-166.
5. Сидоренко Н.М. Українська преса у Великій Британії першої половини XX ст. // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997. – С. 46.
6. Чабан М. Празькі кореспонденти «Рідного краю»: одно з перших періодичних видань на Східній Україні // Хроніка 2000. – 1999. – № 25-26. -С. 263-266.

Семінарське заняття 3. Жанри, географія та політика як фактори розвитку преси 1917-1920 рр.

1. «Робітничая газета» В.Винниченка.
2. Україномовна преса на Кубані, на Зеленому Клину, в інших регіонах поза етнічними межами України.
3. Преса періоду Центральної Ради, Гетьманату і Директорії.
4. Загальна характеристика часописів 1917-1920 рр. Провідні публіцисти.

Завдання до самостійної роботи:

1. Введіть проблематику «Робітничої газети» у загальнополітичний контекст.
2. Схарактеризуйте мовну ситуацію преси на Кубані 1917-1920 рр.
3. Опишіть видання, авторів, жанрову специфіку преси доби Директорії. __

Література

1. Винниченко В. Істинно руські більшовики і синки України. Імперіалістичне шило в «пролетарському» мішку. Рано стомлюватись. Окривджений Каїн // Історія української преси. Хрестоматія: Навч. посібник. – К.: 2001. – С. 163 – 172.
2. Винниченко В. Открытое письмо к русским писателям (Післямова й коментарі Віктора Бурбелі) // Слово і час. – 2000. – № 7. – С. 46-49.
3. Губа П.І. Преса як джерело вивчення історії національно-демократичної революції в Україні (1917-1920 рр.) // Український історичний журнал. -1989. -№ 4.- С 29-40.
4. Зелений Клин: українське національне життя // Енциклопедія українознавства. – К.: Глобус, 1994. – Т. 2 (Г-З). – С. 776-777.
5. Іванова І.Ф. Шевченко А.В. Миколаївська періодика 20-х років: відображення загальних тенденцій розвитку української преси // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997. – С 75.
6. Курас І. Перший редактор: 3 історії «Робітничої газети» [В.К.Винниченко] // Робітничая газета. – 1997. – 22 січня. – С. 2.
7. Лисяк-Рудницький І. Суспільно-політичний світогляд Володимира Винниченка у світлі його публіцистичних писань // Сучасність. – 1980. – № 9. – С 60.
8. Малик Я.И. Роль преси у психологічній війні більшовиків за українське селянство у 1919-1920 рр. // Українська періодика: історія і сучасність. -Львів, 1997.-С 82.
9. Мукомела О. Тернистий шлях до мети // Українська журналістика: Вчора, сьогодні, завтра. – К.: 1996. – С. 40 – 47.

10. Писарев А. Голос российской провинции: По страницам альманаха «Кубань» // Наш современник. – 1990. – № 6. – С. 187-192.
11. Попок А. З історії україномовної преси на Далекому Сході // Визвольний шлях. – 1999. – № 2. – С. 168-177.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Семінарське заняття 4. Журналістика 1939-1943 рр. Радіо і преса ОУН-УПА та другого періоду еміграції (після 1945 р.).

1. Радіомовлення 1939-1943 рр. Часопис "Краківські Вісті» 1939-1941 рр.
2. Публіцистика Олександра Довженка.
3. Україномовна журналістика під німецькою окупацією 1941-1944 рр.
4. Радіо і преса ОУН-УПА (1942-1950 рр.).
5. Таборова преса другої половини 40–х рр.
6. Преса другого періоду еміграції після 1945 р.
7. Публіцистична діяльність Степана Бандери.
8. Публіцистична діяльність Дмитра Донцова.

Завдання до самостійної роботи:

1. Зазначте політичну приналежність часопису «Краківські Вісті», опишіть його історію.
2. Схарактеризуйте мовностильовий бік україномовної преси під німецькою окупацією.
3. Назвіть основні публіцистичні твори О.Довженка, опишіть їх проблематику.
4. Зробіть спробу періодизації преси ОУН-УПА 1942-1950 рр., обґрунтуйте свою думку.
5. Зазначте основні регіони існування еміграційної преси після 1945 р., назви, редакторів.
6. Схарактеризуйте політичний бік публіцистики С.Бандери та Д. Донцова.

Література

1. Бандера С. Перспективи української революції. – Дрогобич: Відродження, 1998. – 640 с.
2. Бурбела В. Хай говорить Довженко!...: [Радіопубліцистика О.Довженка періоду Великої Вітчизняної війни] // Вітчизна. – 1984. – № 10. – С. 147-150.
3. Галамай С. Про книжку, на яку ми ждали...: (Степан Бандера. «Перспективи Української Революції...») // Визвольний шлях. – 1978. – № 9. – С. 988-990.
4. Ільницький Р. Українська преса таборової доби: питання бібліографії української періодики, об'єднання українських журналістів, друкарні й друкування // Сучасність. – 1984. – № 5. – С. 60–81.
5. Інтерв'ю німецької радіостанції в Кельні зі Степаном Бандерою, 1954 р. // Просвіта. – 2001. – № 1. – С. 3.
6. Книш З. Розбрат: Спогади й матеріали до розколу в ОУН у 1940-1941 роках. Розділ 14 // WWW.geocities.com/uno_montreal/knysh_prolog.html
7. Коваль М.В. Справа Олександра Довженка: До 100-річчя з дня народження // Український історичний журнал. – 1994. – № 4 – С. 108-119.

8. Кучерук О. «Українське Слово» 1941 року // Українське Слово. – 2003. – №8 (3164). – С. 1,12.
9. Лизанчук В. Голос правди в поневоленому ефірі: Радіостанція «Вільна Україна» УПА // Дзвін. – 1998. – № 7. – С. 111 – 115.
10. Маркович В. Підпілля ОУН в Запорізькій області // Суббота плюс. – 2001. – 24 мая. – С. 7; 26 апреля. – С. 7.
11. Моє серце не витримало тягара неправди і зла: Гнів вождя і підтяті крила Олександра Довженка // Ільєнко І. У жорнах репресій. – К.: Веселка, 1995. – С. 342-380.
12. Німецько-фашистський окупаційний режим на Україні. Збірник документів і матеріалів. – К.: Держлітвидав УРСР, 1963. – 487 с.
13. Полковенко В. Фронт на хвилі 49,5 метра // Пам'ять століть. – 1997. – № 2. – С. 118-119.
14. Присяжний М. Преса української еміграції в Німеччині: становлення, розвиток, тематична політика (1945–1953). – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2000. – 220 с.
15. Рахманний Р. Незалежна українська преса 1945–1948 // Сучасність. – 1986. – Ч. 2. – С. 85–90.
16. Сидоренко Н. Зброя українського духу (Українська періодика в Західній Європі по закінченні Другої світової війни) // Пам'ять століть. – 2000. – № 1. – С. 125–126.
17. Суярко Л. Слово озброювалось і йшло у бій: Українське радіомовлення в роки війни // Віче. – 1994. – № 9. – С. 135-143.
18. Феномен Олени Теліги // Українське слово. – 2003. – № 8. – 20–26 лютого 2003 р. – С. 1–2.

Семінарське заняття 5. Комуністично-радянські преса і радіо в перше повоєнне десятиліття. Боротьба за свободу преси в добу лібералізації суспільства («хрущовської відлиги»).

1. Комуністично-радянські преса і радіо як виразники зміцнення тоталітарної системи в повоєнний час.
2. Антинаціональний характер комуністично-радянської преси в Україні.
3. Ідейно-тематична, жанрова, мовна характеристика комуністично-радянської преси в Україні.
4. Провідні прокомуністичні і прорадянські журналісти.
5. Доля журналістів, які відстоювали свободу преси і свободу думки.
6. Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор.
7. «Український вісник» за редакцією В. Чорновола та Л.Шереметьєвої.
8. Журнал «Кафедра» Михайла Осадчого.
9. «Український вісник» Максима Іванця.

Завдання до самостійної роботи:

1. Визначте основні тематичні особливості комуністично-радянської преси повоєнного часу.
2. Зробіть спробу опису тенденції гіперболізації в пресі повоєнного часу, її політичну підопліку.
3. Опишіть мовностилістичну майстерність провідних прокомуністичних журналістів повоєнного часу.
4. Визначте основні періоди та імена, які, на вашу думку, мають прозвучати при висвітленні 5-го питання щодо II половини ХХ ст.
5. Схарактеризуйте регіональну специфіку дисидентської преси.

6. Взаємозв'язок «Українського вісника» та розвитку політичних подій зазначеного періоду.

Література

1. Афанасьєва А.Л. Гиперболизация в советской прессе (вторая половина 50-х – начало 80-х годов) // Вестник Московского университета. – Сер. 10. Журналистика. -2000. – № 5. – С. 46-58.
2. Берест П. Слово про свободу слова: Влада знову опікується проблемами ЗМІ // Україна і світ сьогодні. – 2001. – № 39. – С 3.
3. Василь Симоненко як журналіст... // Літературна Україна. – 2002. – № 35-36 (10 жовтня). – С. 3.
4. Галич В. Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор: еволюція творчої майстерності: Монографія. – К.: Наукова думка, 2004. – 816 с.
5. Ганжуров Ю.С. Преса України другої половини 50-х – початку 60-х рр. як об'єкт кліометричних досліджень у сучасному джерелознавстві // Український історичний журнал. – 1991. – С. 39-48.
6. Іваницький І. Сучасні мемуари із життя журналістів // Українське слово. -2001. – №22. – С 11.
7. Історія партійно-радянської преси України. – К.: Вища школа, 1989. – С. 236–246.
8. Карпатський Ф. Це тяжке й солодке ремесло... // Президентський вісник. -2001. – №22. – С. 24.
9. Кіпіані В. «Український вісник» з підпілля... // www.kobza.com.ua/publ/news/index.html
10. Косів М.Немов невгасимий вулкан // Чорновіл В. Твори: У 10–ти т. – Т. 3. – К.: Смолоскип, 2006. – С. 27–57.
11. Коцюбинська М. Грані творчої особистості // Чорновіл В. Твори: У 10–ти т. – Т. 1. – К.: Смолоскип, 2002. – С. 28–35.
12. Кузнецов И.В. Советская журналистика – 1986 // Вестник Московського университета. Сер. 10. Журналистика. – 1987. – № 6. – С. 3-9.
13. Кургузов О. Правдивое и парадное: [Заметки о рубрике Всесоюзного радио «Рассказы о коммунистах»] // Журналист. – 1986. № 4. – С. 9–11.
14. Малишевський І. Монолог над могилою Головліту: цензура в радянські часи // Вітчизна. – 2000. – № 9-10. – С 114-122.
15. Маринович М. П'ять портретів Валерія Марченка: відомий український журналіст, замучений у таборі для політв'язнів // Українське слово. 1997. – № 42. – С. 13.
16. Новоплянський Д.И. «Сколько вы за месяц разоблачили врагов народа?» [О поведении журналиста в трудных обстоятельствах: Беседа с Д. И.Новоплянским (Записал В.Бычков) // Журналист. – 1991. – № 3. С. 54-57.
17. Осадчий М. Більмо. Автобіографічний нарис. – 1971. – 151 с.
18. Преса і влада = The press and the power: Біла книга про утиски засобів масової інформації та окремих журналістів в Україні / Ред. О.Михайлюта. – К.: Журналістський фонд України, 2002. – 175 с.
19. Сидорук А. Імена, вписані кров'ю: Журналістський мартиролог – 2001 // Дзеркало тижня. – 2002. – № 2. – С. 12.
20. Сорока М. В'ячеслав Чорновіл: Шістдесятники: звідки вони? // Пам'ять століть. – 1997. – № 2. – С. 32–36.
21. Тополя Х. Піонери телебачення: 3 історії ефіру // Президентський вісник. —2002. – № 3. – С.8.
22. Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За ред. М.М.Романюка. – Львів, 1999. – 472 с.
23. Харламов М.А. Эфир времен Хрущева // Журналист. – 1989. – № 6. -С. 35-39.

24. Хідекелі А.В. та ін. Висвітлення питань науково-технічного прогресу в періодичній пресі УРСР (1983-1985 рр.) // Український історичний журнал. – 1987. – № 3. – С. 64-73.
25. Хмара С. (Максим Іванець). Післямова через 17 років // <http://hmara.com.ua/pratsi.html>
26. Чорновіл В. Твори: У 10-ти т. – Т. 3. – К.: Смолоскип, 2006. – 976 с.
27. Яременко В. Так починався В'ячеслав Чорновіл // Чорновіл В. Твори: У 10-ти т. – Т. 1. – К.: Смолоскип, 2002. – С. 13–27.

Семінарське заняття 6. Українська самвидавна преса. Дисидентська та рухівська публіцистика

1. Суспільно-політичні й громадсько-культурні передумови виникнення української самвидавної літератури і журналістики.
2. Самвидавна преса та її загальна характеристика.
3. Особливості праці журналістів у самвидавній пресі.
4. Журналістська діяльність І.Багряного.
5. Опозиційні публікації Євгена Сверстюка.
6. Рухівська преса. Проблематика. Ідейно-тематичний зміст.
7. Нові форми роботи ЗМІ: «дискусійні листки», «круглі столи», «діалоги», «прямий ефір», «теле-, радіомости».

Завдання до самостійної роботи:

1. Назвіть основні імена українського самвидаву, назви видань, роки виходу.
2. Український самвидав та питання фінансування.
3. Культурна тематика в українському самвидаві 50-60-х рр.
4. Мовностилістична характеристика твору І. Багряного «Чому я не хочу повертатися в СРСР»
5. Євген Сверстюк і сучасність.
6. Ідейно-тематичний зміст рухівської преси.

Література

1. «Київський лист» 1968 року: коментарі експертів // www.analitik.org.ua/theme
2. Алексеева Л., Деревицкий В. Правозащитники и сегодня вынуждены прибегать к самиздату // Журналист. – 1998. – № 11-12. – С. 22-23.
3. Багрянний І. Публіцистика. – К., 1996.
4. Багрянний І. Чому я не хочу вертатись до СРСР?: памфлет // Багрянний І. Тигролови: роман; Чому я не хочу вертатись до СРСР?: памфлет. – Кіровоград: Степова Еллада, 2000. – 240 с.
5. Бернадська Н. Іван Багрянний (1906-1963) // Українська мова та література. -1999. – № 38. – С. 1-4.
6. Брунь С. «Самостійна Україна» – минуле і сучасне (до ювілею журналу «Самостійна Україна») // Самостійна Україна. – 1999. – № 3. – С. 54-57.
7. Дзюба І. Громадянська снага і політична прозорливість: (Про публіцистику І.Багряного) // Багрянний І. Публіцистика. – К., 1996. – С. 5-13.
8. Іван Багрянний та українська політична думка. Сучасні акценти // Літературна Україна. – 2001. – 25 жовтня. – С 8-10.
9. Кіпіані В. «Наша газета – перша»: До сороковин з дня смерті Сергія Набоки // www.svoboda-news.com
10. Костюк Г. Відійшов у безсмертя // Багрянний І. Публіцистика. – К., 1996.

11. Лавріненко Ю. Іван Багряний – політичний діяч і письменник // Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. (у трьох книгах). Книга друга. – К.: Рось, 1994. – С. 612-617.
12. Прес-конференція з І.Багряним в Нью-Йорку 12-го грудня 1958 р., організована заходами українського конгресового комітету // Пам'ять століть. – 1998. – № 5. – С. 44-48.
13. Рябчук М. «І це вони заперечували?!»: Самвидав як явище популярної культури // Сучасність. – 1998. – № 1. – С. 113-125.
14. Сверстюк Є. Реалізм на службі: Аберация естетичних понять в ідеологічній системі // Слово і час. – 1998. – № 8. – С. 73-75.
15. Сковорода О. Помста: Сверстюк як дзеркало християнської ментальності // www.slovnyk.org/txt/skovorodao/pomsta
16. Федів Л. Євген Сверстюк: «Мені не доводилося в житті грати у піжмурки» // Високий замок. – 2003. – 17 липня. – №132 (2564) (електронна версія) / www.wz.lviv.ua
17. Шугай О. Іван Багряний або Через терни Гетсиманського саду. – К., 1996.

Семінарське заняття 7. Журналістика суверенної України. Україномовна преса за кордоном. Сучасна журналістика в Україні

1. Періодичні видання політизованих угруповань 1989-90-х рр.
2. Масова поява нових видань у суверенній Україні. Зміни в діяльності радіомовлення і телебачення.
3. Журнал «Визвольний шлях». Загальна характеристика.
4. Журнал «Сучасність». Загальна характеристика.
5. Україномовна преса в США.
6. Україномовна преса в Канаді.
7. Україномовна преса в Бразилії.
8. Сучасний стан ЗМІ в Україні.
9. Сучасна публіцистика в Києві (містах, звідки приїхали студенти).
10. Сучасний стан ЗМІ в Києві (містах, звідки приїхали студенти).

Завдання до самостійної роботи:

1. Видання комуністичної спрямованості 1989-90-х рр.
2. Характеристика передвиборних видань Запоріжжя.
3. Віхи історії журналу «Сучасність».
4. Загальна періодизація історії україномовної преси в США
5. Сучасний стан україномовної преси в Бразилії.
6. Мова ЗМІ в сучасній Україні.
7. Основні міські видання Києві (містах, звідки приїхали студенти)

Література

1. «Визвольний Шлях» // Енциклопедія українознавства. – Т. 1 (А-Г). – С.247.
2. Актуальні проблеми журналістики: 36. наук. праць / Ред. Ю.М.Бідзіля. -Ужгород: МП «Ліра», 2001. – 492 с.
3. Базів В. А. Посттоталітарна журналістика в умовах будівництва демократичного суспільства // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997.- С. 20.
4. Бебик В.М. Засоби масової інформації посткомуністичної України / В.М.Бебик, О.І.Сидоренко. – К.: МАУП, Дослідницький центр історії української преси, 1996. – 124 с.
5. Богачевська М, Хомяк Р. Наші шістдесяті: [Про український журнал «Сучасність» в США] // Сучасність. – 1996. – № 10. – С. 36-40.

6. Гриценко О. З історії української преси в США та Канаді // Політологічні читання. – 1995. – № 3. – С. 219-229.
7. Гриценко О. З історії української преси в США та Канаді // Політологічні читання. – 1995. – № 3. – С. 219-229.
8. Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 183-188.
9. Законодавство України про інформацію: За станом законодавства на 1 липня 1998 р. – К., 1998. – 272 с. (Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1998. – № 7.).
10. Захаров Є., Речинський В. Інформаційна безпека чи небезпека відставання? // Дзеркало тижня. – 2001. – 5 травня. – С 6.
11. Іваненко Ф. Хто дасть духовний меч у руки? Час вимагає ретельнішої підготовки як майбутніх, так і нинішніх журналістів // Президентський вісник. – 2001. – № 2. – С. 20.
12. Карпенко В. Українська преса в період «перестройки»: відлига горбачовської демократизації // Пам'ять століть. – 1999. – № 4. – С. 100-137.
13. Костенко Н. Мас-медіа у виборах: ціннісні орієнтації політичної сфери // Політична думка. – 1999. – № 4. – С. 100-120.
14. Лиховий Д. Бунт гвинтиків: провідні українські журналісти в боротьбі проти політичної цензури організовують профспілку й породжують страйком // Україна молода. – 2002, – № 185. – С. 4-5.
15. Початки й розвиток преси в З'єднаних Державах Америки. Характер. Діячі //
16. Публіцистика і політика: Збірник наукових праць / Ред. В.І.Шкляр. Вип. 2.-К., 2001. – 96 с.
17. Сердобольский О. Диалог с «вражьим голосом»: «Голос Америки», ТАСС // Эхо планеты. – 1992. – № 8. – С. 34.
18. Українська преса в Бразилії // Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 190-191.
19. Українська преса в Канаді. її початки. Характер. Діячі // Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 188-190.
20. Школа американской журналистики // Журналист. – 1993. – № 10. – С. 46; №11. – С. 30.
21. Яременко В. Джерельні можливості сучасних мас-медіа крізь призму більшовицької практики // Сучасність. – 1998. – № 9. — С. 71-75.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

Тема 1. Історія української преси як предмет наукового вивчення.

Завдання для самостійної роботи: Опрацювати тему «Суспільно-політичні та культурно-національні передумови появи журналістики в Україні». Перші «територіальні» видання ХVІІ у Львові французькою та польською мовою. Смісл «україніки» та інформування населення про українські справи. Опрацювати тему «Украинский вестник» – перший громадсько-політичний і літературно-науковий журнал в Україні. Колективне редагування журналу Р.Гонорський, Є.Філомафітським, Г.Квіткою. Головне завдання: «дать лучшее понятие о здешнем крае», ознайомлення читачів із історією України, пробудженням любові до неї».

Тема 2. Українська альманахова журналістика 30 – 40-х років ХІХ ст.: провідні видання та діячі

Наведіть основні тези і аргументи сторін (І.Срезневського і Г.Квітки) в дискусії щодо постаті Г.Сковороди. Чия позиція видається переконливішою?

Тема 3. Постать М.Костомарова в історії української журналістики

Схарактеризуйте дискусію М.Костомарова із В.Крестовським щодо постаті Г.Сковороди: причина виникнення, хронологія виступів, основні тези опонентів. Яку позицію і як саме обстоювали б ви?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Тема 4. П.Куліш як знакова фігура в українській журналістиці ХІХ ст.

Назвіть домінуючі напрямки діяльності журналу «Основа». З яких відділів він складався? Виділіть основні аспекти значення «Основи». Схарактеризуйте оцінку П.Кулішем значення творчості І.Котляревського і Г.Квітки – протиставлення, аргументація. Які тези видаються вам справедливими, а які – хибними? Схарактеризуйте виступи П.Куліша в рубриці «Перегляд українських книжок» в журналі «Основа».

Тема 5. Москвофільська журналістика: основні видання і постаті

Назвіть основні напрямки москвофільської журналістики та періодичні видання, що належать до них. Назвіть основних учасників газети «Зоря Галицька». Назвіть основних учасників газети «Слово». Назвіть лідерів і видання москвофільської журналістики після занепаду газети «Слово».

Тема 6. М.Драгоманов як активний учасник українських суспільно-культурних процесів ХІХ ст. і його визначна роль в історії української журналістики

Назвіть основні ознаки публіцистичного методу М.Драгоманова. Проаналізуйте поняття «громадівства» в його еміграційних виданнях. Які праці М.Драгоманов написав у жанрі листів: назви, жанрові особливості, доцільність звернення до цього жанру? Які роботи в жанрі листів інших авторів ХІХ ст. ви знаєте?

Тема 7. Роль і значення журналістської діяльності І.Франка в розвитку української журналістики ХІХ ст.

Схарактеризуйте участь І.Франка в російськомовній українсь-кій журналістиці в Росії.

(II семестр)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Тема 1. Українська журналістика 1900-1917 рр. Журналістська діяльність М.Міхновського, С.Петлюри, СВУ та УСС.

Схарактеризуйте політичні умови існування української преси в 1914 – 1917 рр. Опишіть географічну та тематичну розгалуженість української таборової преси періоду. Опишіть жанрову специфіку видань Західної України. Проаналізуйте тематику публіцистики М.Міхновського. Порівняйте дані радянської історіографії та дані текстів публіцистики С.Петлюри.

Тема 2. Іншомовна преса 1914-1917 рр. про Україну. Преса 1917 р.

Схарактеризуйте географію іншомовної преси про Україну зазначеного періоду. Опишіть стан та джерела фінансування української національно-патріотичної преси після революції в лютому 1917 р. Зробіть короткий начерк тематики преси Східної України в 1917 р. Які галузі національної преси доби Визвольних змагань виявились найяскравіше? Назвіть видання, авторів, місце видання, періодичність.

Тема 3. Жанри, географія та політика як фактори розвитку преси 1917-1920 рр.

Введіть проблематику «Робітничої газети» у загальнополітичний контекст. Схарактеризуйте мовну ситуацію преси на Кубані 1917-1920 рр. Опишіть видання, авторів, жанрову специфіку преси доби Директорії. __

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.

УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Тема 4. Журналістика 1939-1943 рр. Радіо і преса ОУН-УПА та другого періоду еміграції (після 1945 р.).

Зазначте політичну приналежність часопису «Краківські Вісті», опишіть його історію. Схарактеризуйте мовностильовий бік україномовної преси під німецькою окупацією. Назвіть основні публіцистичні твори О.Довженка, опишіть їх проблематику. Зробіть спробу періодизації преси ОУН-УПА 1942-1950 рр., обґрунтуйте свою думку. Зазначте основні регіони існування еміграційної преси після 1945 р., назви, редакторів. Схарактеризуйте політичний бік публіцистики С.Бендери та Д. Донцова.

Тема 5. Комуністично-радянські преса і радіо в перше повоєнне десятиліття. Боротьба за свободу преси в добу лібералізації суспільства («хрущовської відлиги»).

Визначте основні тематичні особливості комуністично-радянської преси повоєнного часу. Зробіть спробу опису тенденції гіперболізації в пресі повоєнного часу, її політичну підопліку. Опишіть мовностилістичну майстерність провідних прокомуністичних журналістів повоєнного часу. Визначте основні періоди та імена, які, на вашу думку, мають прозвучати при висвітленні 5-го питання щодо II половини ХХ ст. Схарактеризуйте регіональну специфіку дисидентської преси. Взаємозв'язок «Українського вісника» та розвитку політичних подій зазначеного періоду.

Тема 6. Українська самвидавна преса. Дисидентська та рухівська публіцистика

Назвіть основні імена українського самвидаву, назви видань, роки виходу. Український самвидав та питання фінансування. Культурна тематика в українському самвидаві 50-60-х рр. Мовностилістична характеристика твору І. Багряного «Чому я не хочу повертатися в СРСР» Євген Сверстюк і сучасність. Ідейно-тематичний зміст рухівської преси.

Тема 7. Журналістика суверенної України. Україномовна преса за кордоном. Сучасна журналістика в Україні

Видання комуністичної спрямованості 1989-90-хрр. Характеристика передвиборних видань. Віхи історії журналу «Сучасність». Загальна періодизація історії україномовної преси в США Сучасний стан україномовної преси в Бразилії. Мова ЗМІ в сучасній Україні. Основні міські видання Києві (містах, звідки приїхали студенти)

Таблиця 6. 1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Становлення та розвиток української журналістики у першій половині XIX ст.			
Тема 1. Методологічні проблеми історії української журналістики. Початковий етап виникнення журналістики в Україні (5 год)	Опрацювання літератури, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	I
Тема 2. Харківська журналістика 1810 – 1820-х років (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	II
Тема 3. Українська альманахова журналістика 1830 – 1840-х років (10 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	III
Змістовий модуль II Особливості розвитку української журналістики у другій половині XIX ст.			
Тема 4. Українська журналістика в Росії в добу “великих реформ” (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	IV
Тема 5. Особливості розвитку української журналістики в Австро-Угорщині у другій половині XIX ст. (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	V
Тема 6. Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	VI
Тема 7. Репресивні заходи російського уряду проти українського слова (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	VII
Змістовий модуль III Основні тенденції розвитку української журналістики у першій половині XX ст.			
Тема 8. Українська періодика на початку XX ст. (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	I
Тема 9. Українська журналістика доби Першої світової війни та визвольних змагань (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	II

Тема 10. Українські наукові періодичні видання в УРСР та за кордоном (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	III
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Українська журналістика у другій половині ХХ ст.			
Тема 11. Українська періодика у міжвоєнному часі (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	IV
Тема 12. Суспільно-політична періодика української діаспори (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	V
Тема 13. Український самвидав: типологія та тематика (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	VI
Тема 14. Сучасна українська журналістика: загальна характеристика (5 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота, іспит	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	VII
<i>Разом: 80 год.</i>	<i>Разом: 210 балів</i>		

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО

КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Історія української журналістики» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип коопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. VI), де зазначено види контролю й принципи їх оцінювання. Систему переведення рейтингових балів у національну та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8. 1, 8. 2.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8. 1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю
(за семестр)

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	14	14
2.	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	14	14
3.	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	7	35
4.	Робота на семінарському занятті (практичному) занятті, в т. ч. доповідь, дискусія, виступ, повідомлення	10	7	70
6.	Опрацювання фахових видань	10	3	30
7.	Модульна контрольна робота	25	2	50
максимальна кількість балів 213				

Коефіцієнт: $213: 100=2,13$ (1 семестр)

Коефіцієнт: $213: 60=3,55$ (2 семестр)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	Зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів за національною шкалою оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») подано у табл. 8. 3.

Таблиця 8. 3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.

«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
----------------	---

Кожний модуль включає бали за поточну роботу Студента на семінарських та (чи) практичних заняттях, виконання самостійної роботи, складання модульних контрольних робіт та інших видів контролю.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні:* лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні:* аналіз.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Історія української журналістики».

XI. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Зародження та основні закономірності розвитку періодичної преси. Класифікація періодики.
2. Методика джерелознавчого дослідження історичної періодики.
3. Бібліографічної покажчики історичної преси.
4. Зародження періодичної преси в Україні. Видавнича діяльність Харківського університету.
5. Літературно-історичні альманахи І. Срезневського.
6. Становлення періодичної преси у Києві.
7. Видавнича діяльність М. Максимовича.
8. Журнал «Основа» в суспільному та науковому житті України 1860-х років.
9. Цензурна політика царського уряду щодо розвитку української преси.
10. Особливості розвитку історичної періодики в умовах дії Валуєвського циркуляру 1863 р. та Емського указу 1876 р.
11. Заснування журналу «Киевская старина». Його автори та співробітники.
12. Основні етапи в історії видання «Киевской старины». Еволюція програми та змісту часопису.
13. Внесок журналу «Киевская старина» в українську історіографію.
14. Основні тенденції розвитку історичної періодики в країнах Європи у XIX ст.
15. Розвиток історичної періодики на західноукраїнських землях у XIX – на початку XX ст.
16. «Записки Наукового товариства ім. Т.Шевченка у Львові»: Загальна характеристика видання.
17. Періодичні видання Українського наукового товариства у Києві.
18. Історичні періодичні видання Української Академії Наук у 1920-х рр.
19. Журнал «Україна» (1924-1930) за редакцією М. Грушевського.
20. Особливості розвитку історичної періодики в радянський час. «Український історичний журнал».
21. Історична періодика української діаспори: основні етапи становлення і розвитку.
22. Журнал «Український історик» — друкований орган Українського історичного товариства.
23. Структура журналу «Український історик» та проблематика його публікацій.
24. Виникнення та основні етапи становлення архівної періодики.
25. Розвиток архівної періодики в Україні.
26. Журнал «Архіви України»: загальна характеристика видання.
27. Зарубіжні архівні періодичні видання.
28. Основні тенденції розвитку історичної періодики на сучасному етапі.
29. Регіональні історичні та краєзнавчі часописи.
30. Періодична преса в науково-дослідній роботі історика.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

Основні джерела та література до змістового модуля 1

Джерела

1. Видання Наукового товариства імені Шевченка 1945-1980-ті: Бібліографічний покажчик / Відп. ред. П. С. Сохань. – К., 1990. – 40 с.
2. Матеріали з історії національної журналістики Східної України початку ХХ століття / Уклад. Н.М.Сидоренко, О.І.Сидоренко. – К., 1999.
3. Науковий часопис українознавства «Україна» (1907-1932): Покажчик змісту. – К., 1993.
4. «Киевская старина» (1882-1906): Систематичний покажчик змісту журналу / Укл. М. Г. Палієнко. – К.: Темпора, 2005.
5. Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За ред. М.М.Романюка. – Львів, 1994-2002. – Вип.1-11.
6. Чтения в Историческом обществе Нестора-летописца (1879 – 1914): Библиографический справочник / Сост. М. П. Колесник. – К., 1989.

Основна література

1. Бернштейн М.Д. Журнал «Основа» і український літературний процес кінця 50 – 60-х років ХІХ ст. – К., 1959.
2. Беспалова А. Г., Корнилов Е. А. и др. История мировой журналистики. – М., 2003.
3. Бочковський О.І., Сірополко С. Українська журналістика на тлі доби (історія, демократичний досвід, нові завдання). – Мюнхен, 1993.
4. Гриценко О.М., Шкляр В.І. Преса і політика: проблеми, концепції, досвід. – К., 2000.
5. Гутковський В. Українська журналістика на західноукраїнських землях: державотворча функція, тематичні аспекти (1848-1919 рр.). Історико-політичний нарис. – Л., 2001.
6. Гутковський В. Українська журналістика Наддніпрянщини (ІІ половина ХІХ ст. – 1920 р.): генезис, проблематика, державотворча функція. – Л., 2001.
7. Дмитриев С.С. Источниковедение русской исторической журналистики: Постановка темы и проблематика // Источниковедение отечественной истории. – Вып.2. – М.: Наука, 1976. – С.272-305.
8. Дмитриев С.С. Периодическая печать дореформенной России (1801 – 1860 гг.) // Источниковедение истории СССР ХІХ – начала ХХ вв. – М., 1970. – С.243–267.
9. Дмитрук В.Г. Нарис з історії української журналістики ХІХ ст. – Л., 1969.
10. Животко А. Історія української преси. – Мюнхен, 1989-1990.
11. Киян О.І. Вклад журналу «Русский архив» в історіографію України // Український історичний журнал. – 1988. – № 10. – С.68-76.
12. Коновец О.Ф. Периодическая печать как источник историко-научных исследований (К проблеме реконструкции «образа науки») // Науковедение и информатика. – К., 1992. – Вып.37. – С.19-27.
13. Корбич Г. Журнал «Літературно-науковий вісник» львівського періоду (1898-1906). – К., 1999.
14. Крупський І.В. Національно-патріотична журналістика України (друга половина ХІХ – перша чверть ХХ ст.). – Львів, 1995.
15. Матяш І. «Найпотрібніший підручник для всіх архівних робітників» (Українська архівна періодика 20-30-х років) // Студії з архівної справи та документознавства. – 1996. – Т.1. – С.30-42.
16. Михайлин І.Л. Історія української журналістики. Підручник. – Кн.1: Період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики. – Харків, 2000.
17. Палієнко М.Г. Повернення із забуття: Портрет вченого, журналіста, видавця Володимира Науменка. – К., 1998.
18. Палієнко М.Г. «Киевская старина» у громадському та науковому житті України (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). – К.: Темпора, 2005.
19. Палієнко М.Г., Срібняк І.В. Історія зарубіжної та української журналістики: Методичний комплекс. – К.: НаУКМА, 2003.

20. *Присяжний М.П.* Преса української еміграції в Німеччині: Становлення, розвиток, тематична політика (1945-1953). – Л., 2000.
21. *Розенберг В., Якушкин В.* Русская печать и цензура в её прошлом и настоящем. – М., 1905.
22. *Романюк М. М.* Українська преса Північної Буковини 1918-1940 рр. – Л., 1996.
23. *Сидоренко Н.* Національно-духовне самоствердження. – К., 2000.
24. *Шаповал Ю.Г.* «Діло» (1880-1939 рр.): поступ української суспільної думки. – Львів, 1999. – 384 с.
25. *Федченко П.М.* Матеріали з історії української журналістики. – К., 1959. – Вип.1: Перша половина XIX ст.
26. *Федченко П.М.* Преса та її попередники. Історія зародження й основні закономірності розвитку. – К., 1969.

Основні джерела та література до змістового модуля 2

Джерела

1. Видання Наукового товариства імені Шевченка 1945-1980-ті: Бібліографічний покажчик / Відп. ред. *П. С. Сохань*. – К., 1990. – 40 с.
2. Гарвардські українознавчі студії: Покажчик до томів I-XV (1977-1991) / Укл. *К. Д. Тейлор*, *З. Борисюк* / Науково-довідкові видання з історії України. – Вип.19. – К., 1992.
3. *Майборода Р.В., Шандра В.С.* Покажчики змісту архівознавчих та археографічних видань // Український археографічний щорічник. – Вип. 1. – 1992. – С.418-436.
4. Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За ред. *М.М.Романюка*. – Львів, 1994-2002. – Вип.1-11.
5. Український історик. Журнал українського історичного товариства: Покажчик змісту 1963-1992. – Нью-Йорк; Київ; Мюнхен, 1999.
6. *Штогрин Д.* Каталог видань Української Академії наук, 1918-1930. – Чикаго, 1966.

Основна література

1. *Беспалова А. Г., Корнилов Е. А.* История мировой журналистики. – М., 2003.
2. *Боровик М.* Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді. – Мюнхен, 1977.
3. *Бочковський О.І., Сірополко С.* Українська журналістика на тлі доби (історія, демократичний досвід, нові завдання). – Мюнхен, 1993.
4. *Владимиров В.М.* Історія української журналістики (1917-1997 роки): Навч. посібник. – Луганськ, 1998.
5. *Вішка О.* Преса української еміграції в Польщі (1920-1939 рр.) : Історико-бібліографічне дослідження. – Л., 2002.
6. *Грищенко О.М.* Українська преса США і Канади (1991-1995 рр.). – К., 1997.
7. *Грищенко О.М., Шкляр В.І.* Преса і політика: проблеми, концепції, досвід. – К., 2000.
8. *Гутковський В.* Українська журналістика Наддніпрянщини (II половина XIX ст. – 1920 р.): генезис, проблематика, державотворча функція. – Л., 2001.
9. *Дмитриев С.С.* Источниковедение русской исторической журналистики: Постановка темы и проблематика // Источниковедение отечественной истории. – Вып.2. – М.: Наука, 1976. – С.272-305.
10. *Дмитрієнко М.Ф., Шелюх Т.М.* Історична періодика на Україні в радянський час // Український історичний журнал. – 1971. – № 7. – С.127-134.
11. *Животко А.* Історія української преси. – Мюнхен, 1989-1990.
12. *Квіт С.* Дмитро Донцов. Ідеологічний портрет. – К., 2000.
13. *Комаренко Н.В.* Журнал «Літопис революції». Історіографічний нарис. – К., 1970.
14. *Коновец О.Ф.* Периодическая печать как источник историко-научных исследований (К проблеме реконструкции «образа науки») // Науковедение и информатика. – К., 1992. – Вып.37. – С.19-27.

15. *Матяш І.* «Найпотрібніший підручник для всіх архівних робітників» (Українська архівна періодика 20-30-х років) // Студії з архівної справи та документознавства. – 1996. – Т.1. – С.30-42.
16. *Матяш І.Б.* Українська архівна періодика 1920-1930-х рр.: історія, бібліографія, бібліометрія. – К., 1999.
17. *Палієнко М.Г., Срібняк І.В.* Історія зарубіжної та української журналістики: Методичний комплекс. – К.: НаУКМА, 2003.
18. *Присяжний М.П.* Преса української еміграції в Німеччині: Становлення, розвиток, тематична політика (1945-1953). – Л., 2000.
19. *Романюк М.* Українське пресознавство на порозі ХХІ століття. – Львів, 2000.
20. *Романюк М. М.* Українська преса Північної Буковини 1918-1940 рр. – Л., 1996.
21. *Савка М.* Українська еміграційна преса у Чехословацькій Республіці (20-30-ті рр. ХХ ст.). Історико-бібліографічне дослідження. – Л., 2002.
22. *Сакада Л.* «Український історик»: генеза, тематика, постаті. – Нью-Йорк; Київ, 2003.
23. *Сидоренко Н.* Національно-духовне самоствердження. – К., 2000.
24. *Сидоренко Н.М., Сидоренко О.І.* Журналістська «планета Ді-Пі»: Українська преса у таборах військовополонених, переміщених осіб і біженців у Європі після II Світової війни (1945-1950). – К., 2000.
25. Сучасна жіноча преса в Україні. Показчик / Упоряд. *А.М.Волобуєва, Н.М.Сидоренко.* – К., 1998.
26. *Шаповал Ю.Г.* «Діло» (1880-1939 рр.): поступ української суспільної думки. – Львів, 1999. – 384 с.
27. Українська преса поза межами України. Матеріали науково-теоретичної конференції 25-26 квітня 1996 р. – К., 1996.

**Робоча програма навчальної дисципліни
«Історія української журналістики»**

Укладачі: **Салата Оксана Олексіївна**, доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка; **Росінська О.А.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.